І чужому научайтесь,
І свого не цурайтесь ...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

Ч. 113. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 17-го ЧЕРВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 17, 1965 No. 113. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Середа, 16-го червня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

СЕНАТ ЗМЕНШИВ ПОДАТКИ ВІД ПРОДАЖУ НА $4.7 БІЛЬЙОНА. „За" голосували 84 сенатори, „проти" було 3. Цей проєкт іде до спільної Конференції, яка має узгіднити проєкт Сенату і Палати Репрезентантів, яка схвалила зменшення податків на суму $4.8 більйона. Сподіваються, що в найближчих днях Президент підпише узгіднений законопроєкт. Зменшені податки мають бути від продажу домашнього приладдя, ручних торбинок, косметики, футер та інш. Ці податки введені були під час війни. Зменшення податків відбудеться ступнево, в 5-ох ратах. Вже від 15-го травня ц.р. (закон має діяти взад) має бути зменшений податок до 7 відсотків, а пізніше він має бути зменшуваний, і 1-го січня 1969 року зовсім скасований.

В САНТО ДОМІНҐО ВІДНОВИЛИСЯ БОЇ, В ЯКИХ ЗГИНУЛО 17 ПОВСТАНЦІВ І 25 АМЕРИКАНЦІВ БУЛО ПОРАНЕНИХ. Це був перший бій впродовж шістьох тижнів, в яких було перемир'я. Міжамериканські війська в силі 200 вояків пішли вперед 4 бльоки і на стільки зменшили зону повстанців. Командант повстанців наказав стріляти до міжамериканського війська, яке відповіло збройною акцією, в якій знищено один танк повстанців полковника Каманя. Окремий коридор відмежовує збройні сили провідника повстанців полковника Каманя від військ голови хунти генерала Баррераса. Криза в Домініці почалася 24-го квітня і триває вже 8 тижнів. Хунта контролює цілу країну крім долішньої частини столиці Санто Домінґо.

ЧИСЛО НЕФАРМЕРСЬКИХ РОБІТНИКІВ В ТРАВНІ СТАНОВИЛО 60,011,000, на 470,000 більше як в квітні ц.р. і на 2,100,000 більше в порівнянні з травнем 1964-го року. Число нефармерських робітників зросло в травні на 150,000 більше, як передбачали фахівці з Департаменту праці. Число затруднених збільшилося у всіх промислах. Воно не змінилося тільки при тих всіх затруднених, які працюють в урядових аґенціях. В травні ц.р. збільшилося і число годин праці в тижні та становило 41.2, що є найбільшим числом для місяця травня в роках, що є від закінчення другої світової війни.

СЕКРЕТАР ТОРГІВЛІ ДЖАН Т. КОННОР ВИМАГАЄ ФОНДІВ НА ПРОБИ ЗІ ШВИДКИМИ ПОЇЗДАМИ. Мають випробовувати льокомотиви, які тягнули 6 поїзди зі швидкістю 150 миль на годину. Проби мають відбуватися в районі Трентону, Ню Джерзі, на частині Пенсилвенійської залізниці. Представник Департаменту Торгівлі Ален С. Бойд сказав, що подібні проби вже відбуваються в ЗДА і в Німеччині. Тепер найшвидший поїзд робить 80 миль на годину, а нові швидкоїздні поїзди курсували б зі швидкістю 150 миль. Для такого швидкого поїзду треба буде перебудувати рейки і так їх скріпити, щоб витримали такий швидкий біг поїздів.

ПРОФЕСОРИ ПОВЧАЮТЬ МОЛОДИХ РЕСПУБЛІКАНЦІВ ПРО ШКІДЛИВІСТЬ ОРТОДОКСІЙНОЇ КОНСЕРВАТИВНОСТИ. В Маямі Біч, Флорида, відбуваються збори Молодих Республіканців, на яких інтелектуальні провідники Республіканської Партії доповідають про те, що консервативна програма цієї партії може знов спричинити те, що партія програє вибори, як це було в 1964-му році. Один із республіканських професорів дораджував молодим республіканцям, щоб старалися про скасування 14-го пункту закону Тефта-Гартлі, що є „єресю" зі становища Республіканської партії. „Що з того, що ви будете праві в своїй ідеології, коли ви одночасно програєте вибори?" — казав проф. д-р Карл МекМеррей із Флоридського університету.

У СВІТІ

БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ГАРОЛД ВІЛЬСОН ЗАЯВИВ У ПАЛАТІ ГРОМАД, що він „глибоко стурбований" розвитком подій у Південному В'єтнамі, але відмовився змінити становище, що його раніше займав — підтримавши ЗДА в їх політиці у В'єтнамі. Вільсон покликався на те, що тепер „ведуться розмови" на цю тему. З Вашинґтону заявлено, що ніяких нових розмов між ЗДА й Британією нема і що Вільсон мав, мабуть, на увазі наради прем'єрів членських країн Брітійського Коммонвелту, що йдуть в Лондоні.

НА ЛЕТУНСЬКОМУ ПОКАЗІ НА ЛЕТОВИЩІ ПІД ПАРИЖЕМ появився велетенський совєтський транспортовий літак АН-22. Його конструктор Олег Антонов пояснив, що той літак, довжиною 187 стіп і розпряжністю крил на 211 стіп, летить із швидкістю 460 миль на годину у висоті 36.000 стіп. Він має засяжність 3.100 стіп і порушуваний чотирма турбомоторами. Той літак прилетів безпосередньо з Москви. Майже в тому самому часі на тому самому летовищі Бурже під Парижем розбився американський бомбовик Б-58, при чому пільот згинув, а два інші старшини ранені.

ПОЛІТИЧНА КРИЗА У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ ЩЕ НЕ РОЗВ'ЯЗАНА: десиґнований на голову Виконавчої Ради, насправді на прем'єра, віце-маршал летунства Нґуєн Као Кі заявив, що він готов зректися свого командного становища в летунстві, якщо стане прем'єром, але інші піддають це під сумнів. Буддисти і католики вимагають цивільного прем'єра. — На летовищі в Сайґоні вибухла бомба, принесена туди, мабуть, в одному з клунків. 32 особи були ранені, в тому числі 22 американські вояки, які мали відлетіти до ЗДА, але ніхто поважно. Гадають, що комуністичні терористи виконали замах саме проти вояків.

НА НАЙБЛИЖЧІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЗБРОЄННЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЗДА МАЮТЬ ЗАПРОПОНУВАТИ СОВЄТАМ знищення частини ракет, здатних переносити атомові „головки". Совєти відкинули були ранішу американську пропозицію — знищити частину бомбовиків, здатних переводити атомові бомби, бо — мовляв — це дало б змогу Америці позбутися „перестарілих" літаків. Зрештою, ЗДА здають собі справу, що Москва, шантажована Пейпінґом, прийняла тепер „твердшу" лінію, як раніш, і взагалі до ніяких путніх розмов не придатна.

НОВИЙ ГОЛОВА ОРДЕНУ ОО ЄЗУЇТІВ, АРХИЄПИСКОП ПЕДРО АРРУПЕ, СКЛИКАВ першу в історії того ордену, що нараховує 36.000 строго здисциплінованих членів, пресову конференцію у Римі, де він вказав на конечність „зрозуміти складні проблеми новітнього життя, щоб могти впливати на новітню людину". Він звернув увагу на поступ науки й соціяльного розвитку та на потребу перебороти пересуди однаково у віруючих, як невіруючих людей.

ДВА ПАРИЗЬКІ ЩОДЕННИКИ З'ЄДНАЛИСЬ: „Франс-Суар" виходитиме в одному з своїх щоденних вісім видань разом із 5-сторінковим „Парі-Пресс". Обидва щоденники мають спільного власника, але обидва вони значно впали у щоденному накладі. „Парі-Пресс" втратив за минулий рік 800.000 дол., коли його півмільйоновий наклад зменшився до 65.000.

„СТАТУС КВО" В САН ДОМІНҐО

В той час, як переговори між військовою хунтою і провідниками повстанців в Домініканській Республіці продовжуються і не дають виглядів на їх успішне закінчення, домініканські повстанці роз'їжджають озброєні військовими джіпами по вулицях їхньої зони в Сан Домінґо.

Зменшення податків від продажу на $4.7 більйона має скріплювати економіку

Вашинґтон. — 15-го червня Сенат більшістю 84-ох до 3-ох голосів прийняв законопроєкт, згідно з яким мають бути зменшені податки від продажу на $4.7 більйона впродовж найближчих 4-ох років. Ці податки були введені під час світової війни і під час війни в Кореї і вони мали збільшувати прибутки державної скарбниці. Пізніше їх продовжували щороку, аж тепер президент Джансон звернувся до Конґресу з окремим зверненням, щоб їх зовсім вкасувати. Президент пропонував затримати зменшений податок від авт, але Конґрес ухвалив скасувати і цей податок, і після 1-го січня 1969-го року від авт. обов'язуватиме податок у висоті одного відсотка вартости авта. Цей податок піде на втримування автострад. Скасування податку від продаваних товарів має причинитися до скріплювання економіки, яка поминцо збільшується, але деякі економісти висловлюють побоювання, що економіка зможе в найближчому році сповільнити свій темп росту. Зменшують і ступнево касуватимуть податок від продажу товарів. Тепер він виносить по 10 відсотків від товарів, що їх невірно називають люксусовими, бо не всі товари належать до цієї категорії. Поменшені податки будуть від таких товарів: авт, біжутерії, ручних торбинок, холодильників, телевізійних і радіових апаратів, футер, косметики та інших подібних товарів. Від 15-го травня ц. р. зменшені податки до 7-ох відсотків. Хто купив авто після 15-го травня, то він зможе дістати зворот тієї різниці, яка є між 10-ма і 7-ма відсотками. Друга рата зменшення обов'язуватиме від січня 1966, коли податок виноситиме 6 відсотків; від 1-го січня 1967-го року — 4 відсотки; від 1-го січня 1968 — 2 відсотки, а від 1-го січня 1969-го року — не буде зовсім цього податку. Цей проєкт переслали до т. зв. Спільної Конференції, яка має узгіднити ті різниці, що є між проєктами Палати і Сенату. Податок від купленого авта виносить тепер пересічно — $225, він буде зменшений до $157.50, а вкінці він винесе тільки один відсоток — $22.50.

Вирізнюють пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні

Вашинґтон. — „Ди Проґресів Аркітекчюр", місячний журнал американської архітектури, в своєму виданні за червень 1965 спеціяльно вирізнив пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, як вартісну архітектурну пам'ятку, яку варта оглянути. У статті на цю тему називаться в першу чергу численні будівлі, як Білий Дім чи Капітоль, а з пам'ятників називається тільки п'ять: пам'ятники Вашинґтонові, Лінкольнові, Джефферсонові, Тефтові і Шевченкові. Про пам'ятник Шевченкові сказано: Тарас Шевченко, при 22-ій і „Р" вулицях, гарний, старо-бетговеніянський джентелмен, Кобзар України, буйно вирізьблений . . ."

Військову академію у Вест Пойнті закінчив ще один українець — Олег Б. Коропей

Вест Пойнт, Н.И. — Між 594 кадетами — випускниками Американської Військової Академії у Вест Пойнті — 61-е місце займав у цьому році, під час парадної урочистости закінчення шкільного року в дні 8 червня, українець — Олег Б. Коропей з Потакет, Р. Ай., одержуючи титул бакалавра наук і військову ранґу другого лейтенанта Армії ЗДА. Головний промовець під час цієї урочистости, голова об'єднаних шефів штабу американських збройних сил, генерал Ірл Г. Вілер, згадуючи про свої студії у Вест Пойнті сказав, що на тому місці, де сидить кадет Олег Б. Коропей, сидів колись він сам під час ґрадуації в цій славній на ввесь світ військовій школі. В часі своїх 4-річних студій у Вест Пойнті Олег Коропей був одним із перших не тільки в науці й військовому вишколі, але й у спортовій активності, мав ранґу лейтенанта Кадетського Корпусу і був командантом одного із кадетських куренів. Новий випускник Військової Академії у Вест Пойнті Олег Б. Коропей є сином відомих українських громадян д-р Ольги і д-ра Осипа Коропеїв із Потакет, Ровд Айленд. В 1961 році він закінчив з відзначенням Військовий Інститут у Бордентавні, Н.Дж., від якого одержав почесне призначення до Вест Пойнту. Темою його ґрадуаційної промови у Бордентавні була — „Україна — країна моїх батьків".

Олег Б. Коропей

СЕНАТОР ФУЛБРАЙТ ПРОТИ ВІДКЛИКАННЯ ВІЙСЬК З В'ЄТНАМУ І ПРОТИ ПОШИРЕННЯ ВІЙНИ

Вашинґтон. — Сенатор Дж. В. Фулбрайт виголосив у Сенаті велику промову, присвячену американській закордонній політиці у В'єтнамі і, спеціяльно, тамошній теперішній ситуації. Він висловився рішуче проти відкликання американських військ з Південного В'єтнаму, ствердивши, що це була б „катастрофа", бо означала б зламання американських зобов'язань і обітниць та рівнялась би комуністичній перемозі, яка не обмежилась би до В'єтнаму. Однак в той сам час сенатор Фулбрайт висловився проти поширення війни проти Північного В'єтнаму та заанґажування американських збройних сил безпосередньо проти комуністичних повстанців, вбачаючи у цьому загрозу „великої" ба навіть атомової війни, ото ж також катастрофу для Азії і людства. Зате він поручає дати такий відпір комуністичним партизанам, який переконав би їх, що не можливо осягнути підбій Південного В'єтнаму збройною силою і не можливо „викинути" відтіль американців. Коли комуністи прийдуть до такого переконання, то вони стануть готовими до мирових переговорів, в яких „обидві сторони повинні піти на великі концесії". Які мають бути ці концесії і в якому дусі — цього сенатор Фулбрайт не сказав. Він признав, ба навіть детально вичислив факти, на доказ, що комуністи *вперто* відмовляються від переговорів в справі В'єтнаму та навіть не допустили генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, щоб приїхав до Пейпінґу та Ганою для розмов у цій справі. Сенатор Фулбрайт переконаний, що у В'єтнамі та взагалі в Південній Азії діє радше націоналізм, як комунізм і що тому ціллю американської політики повинно бути — переконати народи, що Америка бажає їм тільки добра, без ніяких власних територіяльних ані господарських інтересів. Фулбрайт прославляв однаково кол. президента Дж. Ф. Кеннеді, як теперішнього президента Джансона за їх „терпеливість і стриманість" у відношенні до В'єтнаму та за спротив президента Джансона, що він його буцім-то ставить натискові деяких військових кол, щоб шукати розв'язки в'єтнамської проблеми рішучими воєнними засобами.

Преса придає виступові Фулбрайта велике значення тому, що він є головою сенатської Комісії для закордонних справ.

Папа Павло VI, мабуть, прилетить осінню до Ню Йорку

Об'єднані Нації. — Папа Павло VI, мабуть, прилетить осінню цього року до Ню Йорку на 20-ту сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, щоб виголосити промову з закликом до миру та міжнародного роззброєння. Щоб підкреслити спеціяльну ціль приїзду Папи та щоб оминути закиди, що Папа фаворизує З'єднані Держави, Папа не їхав би навіть вулицями Ню Йорку до палацу Об'єднаних Націй, а перевіз би його туди спеціяльний гелікоптер. Крім цього, відвідини Папи в Ню Йорку мали б подекуди „зрівноважити" його подорож в наступному році до комуністичної Польщі, на тамошні святкування 1.000-ліття християнства в Польщі. Офіційно нічого ще про ці обидві подорожі не сказано. Обсерватор Апостольської Столиці в Об'єднаних Націях, монс. Альберто Джованетті, заявив, що рішення в таких справах залежить виключно від волі Папи. Пригадують при цій нагоді, що відколи Папа Павло VI вступив на Апостольський Престол після смерти Івана XXIII в 1963 році — він їздив до Святої Землі та на Евхаристичний Конґрес до Індії. Недавно Папа полетів на Італійський Евхаристичний Конґрес до Пізи. Керівні чинники в Об'єднаних Націях дуже прихильно ставляться до ідеї приїзду Папи Павла VI для виголошення на форумі ОН промови, бо сподіваються піднищення від цього престижу тієї установи, який в останніх роках щораз занепадав.

Українці Вінніпеґу відбули протестаційне віче в справі злочинного підпалу бібліотеки Академії Наук в Києві

Вінніпеґ. — В першу річницю трагічної для української культури пожежі бібліотеки і архіву Академії Наук в Києві відбулось у Вінніпеґу в неділю 30 травня протестаційне віче, в якому взяло участь понад 100 осіб. Це віче було скликане вінніпезьким відділом Комітету Українців Канади. Відкрив віче секретар відділу КУК — М. Співак. Проводив вічем голова відділу Михайло Барилюк, а секретарював інж. А. Качор. — Коротку доповідь виголосив екзекутивний директор Централі КУК Володимир Кохан. Він прочитав спершу відозву президії КУК, в якій є заклик до всіх відділів КУК і всього українського громадянства в Канаді взяти участь в протесті проти великого злочину большевицького режиму, якого він довершив над українською культурою, зорганізувавши спалення бібліотеки і архіву української Академії Наук, де були надзвичайно важливі історичні документи і книжки. В часі пожежі згоріло понад 600 тисяч книжок.

Після доповіді, секретар віча інж. А. Качор відчитав резолюції, які принявні прийняли одноголосно. В резолюціях було сказано, що зібрані протестують проти намагань большевицької Москви нищити українську культуру та проти насильної русифікації, яку Москва вже від багатьох літ проводить в Україні.

Віче закінчилось відспіванням українських гимнів „Непора" і „Ще не вмерла Україна".

В Шикаґо відбулася виставка малярських праць 15 мистців

Шикаґо. — (Л. Г.) Заходом Студентської Громади відбулася тут недавно виставка під гаслом: „Українське мистецтво другої половини двадцятого сторіччя на тлі світового мистецтва" — разом двадцять-три картини й скульптури таких мистців: Борачок, Брицький, Бутович, Гніздовський, Гуцалюк, Ґеруляк, Крук, Левицький, Мілонадіс, Мороз, Никифор, Соловій, Сологуб, Урбан та Холодний мол. Всі експонати, зроблені після 1950 р., це власність Богдана і Зені Ковальських, що мають одну з найкращих збірок українського мистецтва в Америці, не тільки сучасних мистців, але й тих, що творили в початках нашого сторіччя, як І. Труш, О. Новаківський, В. Г. Кричевський та багато інших. Згадана виставка, хоч в ній бракує може ще кілька імен, дала дуже добрий перегляд і перекрій того, що твориться тепер українськими мистцями в різних країнах світу, дала теж можливість порівняти наші осяги зі світовим мистецтвом.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

КАНАДІЙСЬКИЙ ФРАНЦУЗ ВИМАГАЄ, ЩОБ СТВОРИТИ УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ст. Боніфас, Ман. — Українці західніх провінцій потребують свого університету, який був би центром студій і плекання української мови й культури. Такий проєкт подав королівській комісії Дантона — Лорандо декан філософського факультету Колеґії у Ст. Боніфасі, Ман., о. Л. Ґі. Виступаючи перед королівською комісією о. Ґі, французький канадієць, сказав, що, на його думку, нова конституція Канади повинна, м. ін., забезпечити права української культури й мови. Від 17 до 18 травня члени королівської комісії вели у Вінніпеґу інформаційні переслухування представників різних груп та установ, що подали письмові меморандуми в справі т. зв. двомовности і двокультурности. Президія КУК, а теж окремі українські організації, установи і навіть приватні особи з Вінніпеґу предявили свої проєкти королівській комісії.

ЗАГАЛЬНИЙ З'ЇЗД СУС ВІДБУДЕТЬСЯ В ТОРОНТІ

Торонто. — В днях 9-11 липня відбудеться тут Всеканадійський Загальний З'їзд Союзу Українців Самостійників. Одним із основних завдань з'їзду буде винести ряд постанов у зв'язку з підготовкою до святкування сторіччя Канади. До підготовної праці й переведення з'їзду при Централі СУС вибрано Загальний З'їздовий Комітет, що його очолив д-р Павло Охітва. В центрі уваги на з'їзді буде видання Історії українців в Канаді, що має появитися до сторіччя Канади, автором якої є — адв. Юліян Стечишин.

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ СЕРГІЯ ЛИТВИНЕНКА В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — З уваги на перші роковини смерти видатного мистця, голови Об'єднання Мистців Українців в Америці й голови Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку Сергія Литвиненка, Літературно - Мистецький Клюб присвячує свій „п'ятницевий вечір" з 18 ц. м. пам'яті передчасно померлого мистця. На цьому вечорі промовлятимуть: голова Об'єднання Мистців Українців в Америці Любомир Кузьма, В. Ласовський, Ольга Соневицька й голова ЛМКЛюбу Борис Ржепецький. В мист. частині візьмуть участь: смичковий квартет у складі В. Цісик, Д. Кузик, В. Тритяк і З. Цісик. Ірина Кондра відіграє фортепіянове сольо. Початок о год. 8 веч.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ЛМКЛЮБУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

На Загальних Зборах Літературно-Мистецького Клюбу у Філядельфії в дні 11-го червня ц. р. вибрано нові керівні органи Клюбу на два роки в такому складі: Голова Клюбу: д-р Володимир Рудницький, заст. голови Іван Коровицький. Члени Управи: Віталій Волков, Ірина Ільницька, Ярослава Острукова, Микола Пасіка, Микола Працьський, Марко Царинник та Іна Черняхівська. — До Контрольної Комісії ввійшли професор Петро Мегик, Лідія Бурачинська, інж. Володимир Шиприкевич і Марія Величко а до Товариського Суду д-р Данило Богачевський, д-р Микола Рибак і Марія Струтинська та Оксана Генґало (заст.). Крім цього Загальні Збори в признанні заслуг д-ра Володимира Рудницького в його десятилітній праці для Клюбу і з нагоди його 75-ти ліття іменували його через аклямацію почесним членом Клюбу.

ВЖЕ ДРУКУЄТЬСЯ ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА „СІЧЕЙ"

Едмонтон. — Приготована окремим видавничим комітетом Пропам'ятна Книга „Січей" уже друкується. На 700 сторінках великої вісімки будуть: прислані спогади, витяги з загальних спогадів і статті на січові теми, вірші січового змісту, найважливіші січові пісні (деякі з нотами), зразки січових вправ, мапа околиці, де основано першу „Січ", двісті світлин, стаття англійською мовою, список передплатників і жертводавців.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

СТРАХ

У вінницькій середній школі ч. 2 виникла думка провести вечір поезії під назвою „Мій улюблений вірш". Умова: читати напам'ять, але що хочеш . . .

Серед учителів виникли побоювання:

— А що, коли дехто наважиться деклямувати недозволене? . . . („Молодь України" з 30 травня).

АҐІТАЦІЙНІ ДЕСАНТИ

Їх так і називає редактор „Молоді України" (часопис з 26 травня) — „аґітаційні десанти".

„ . . . Щодня поспішає на сонячні степові гони великий загін аґітаторів-комсомольців з Яворівського району, Львівської області, щоб вести політмасову роботу механізаторами, ланками, возіями пального".

В чому ж полягає ця робота? Випускати „блискавки" — листки, — боротися, щоб люди „виконували рішення партійних пленумів.

ЗА „СПАСИБІ"

Кореспондент О. Зима описує в „Молоді України" з 2 червня такий випадок, що трапився у львівській лікарні:

Студент-медик Любомир Романчук завітав до головного лікаря Ф. Сузія.

— Привів вам помічників. Працюватимемо, де скажете.

Головний лікар примружив очі . . .

— Це ж не інститут, а лікарня. У мене немає стипендіяльного фонду. Чи ви хочете збагатити себе практикою?

— Ні, ми працюватимемо так, як і лікарі. Але просто за „спасибі" . . .

ЯК ХОДЯТЬ „ПЕТЕУШНИКИ"

Багатьом, певно, доводилося зустрічати на вулицях міст „петеушників" (учнів професійно-технічних шкіл. — Ред.), — пише 2 червня в „Молоді України" М. Корочкін. — Ви, мабуть, звернули увагу на їхню зовнішність. Сорочки засмальцьовані, штани непрасовані, черевики — брудні, стоптані. В одних на голові кашкет, у інших — не знати що.

В ШКОЛАХ УКРАЇНИ — ВИПУСКНІ ТА ПЕРЕСТУПНІ ІСПИТИ

Понад п'ять мільйонів учнів 5-11 кляс 2 червня почали складати випускні та переступні іспити. Це учні масових денних і вечірніх шкіл. („Молодь України" з 2 червня).

УКЛІН ПАВЛА ТИЧИНИ

В Україні відбувся „Тиждень Латиської Літератури". З цього приводу поет Павло Тичина пише в своїй статті, надрукованій 1 червня в „Літературній Україні": „Зрозуміло, що під час обміну думками з латиськими поетами і письменниками нам у великій допомозі стане мова російська, як мова доброго й вірного супутника спілкування поміж народами Радянського Союзу".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

В СССР назріває революція

Совєтський Союз переживає такі величезні труднощі, яких він не всилі перебороти, — вони будуть щораз згущувати атмосферу й мусять неминуче привести до нового великого внутрішнього потрясення, — твердить Мішель Гардер, 49-річний недавній полковник французького генерального штабу, професор Французької Воєнної Колеґії та автор історії російської армії. „ЮС Ньюз енд Ворлд Ріпорт'' з 21 червня ц. р. приніс довге інтерв'ю з цим військово-політичним фахівцем і додав до нього окремий широкий коментар.

Мішель Гардер звертає увагу на такі факти: хронічна криза сільського господарства та промислу СССР, — конфлікт між вимогами населення щодо звороту в сторону продукції предметів першої потреби і підвищення життьового рівня та між комуністичними доктринерами, які все ще фаворизують важкий промисл. Увесь господарський апарат, керований бюрократами, наставлений ніби на війну, але підсовєтське населення поголовно війни не хоче. Між керівною комуністичною клікою і невпинно зростаючою армією технократів поглиблюється конфлікт: чи підпорядкувати все життя доктрині, чи потребам життя. СССР веде — і програє — холодну війну на два фронти: проти Заходу, який є взором для підсовєтських громадян своїм високим життьовим стандартом, і комуністичним Китаєм, який побиває Москву в очах азійсько-африканських народів. З вісьмох „почесних сторожів'' Сталінової домовини залишився сяк-так при владі ще тільки один — Анастас Мікоян. Наступники Сталіна не розв'язали ні одної проблеми, що їх вони успадкували після цього тирана. Хрущов намагався „зробити людяною нелюдську систему'', не здаючи собі справи з того, що осягнути це можна тільки тоді, коли всю систему знищити. Нинішній „колективний провід'' Брежнєва-Косиґіна не має поваги в державі, не здобувся ні на одну нову ідею, не всилі впоратися ні з одною проблемою. Стрижнем усіх цих турбот є колгоспна система: вона мусить провалитися. В СССР не буде революції з участю армії, бо совєтська армія не є революційною, не буде й еволюції, бо тамошня панівна кліка нездібна до ніякої зміни. Зате буде — твердить цей знавець совєтських справ — нова палатна революція, носії якої виступлять під прапором „панування рад'', а не „партійної диктатури''. Орудування гаслами російського патріотизму та перегонів із ЗДА у продукції буде продовжуватись, але комунізм мусить завалитись — заявляє Мішель Гардер, і його думку підтримує названий американський журнал.

Співпраця Варшави з Круппом

Крупп — прізвище німецьких підприємців, власників велетенського металюрґійного концерну, відомого у всьому світі. І за першої і за другої світової війни Круппи вславилися продукцією зброї, особливо ж гармат, і увійшли в історію із званням „гарматних королів''. Після другої світової війни один із Круппів, тогочасний власник і керівник концерну, був навіть ув'язнений і поставлений в стан обвинувачення, як воєнний злочинець, не тільки за співпрацю з гітлерівським режимом у підготові і розпаленні війни, але й у фізичному винищуванні мільйонів людей, що їх постачала із окупованих німецькими арміями територій, особливо ж з України і Польщі, військова й адміністраційна машина для фабрик Круппа.

Комуністична пропаґанда в перших роках після війни представляла Круппа, як символ німецького мілітаризму й реваншизму, обвинувачувала його в злочинах проти людяности, в народовбивстві і т. д. Круппа змальовувано, як кровожадну потвору, патроновану зах. державами і ЗДА.

Неґативне на словах ставлення комуністичної пропаґанди до Круппа виглядає цілком протилежно в практичній політиці комуністичних режимів. Обережно, але наввипередки, різні „народнодемократичні'' уряди почали нав'язувати з Круппом торговельні взаємини, купувати від нього не лише машини і сталь, але й зброю та гармати. Що більше, деякі з комуністичних урядів заоферували Круппові „співпрацю'' в розбудові індустрії на території їхніх країн. Особливо далеко заавансувалася в цьому напрямі Польща, яка вже кількома наворотами приймала у себе секретно представників Круппа і керівників західньонімецьких торговельних місій, домовляючись з ними про будування на своїй території фабрик Круппа за його гроші і його ж технічними засобами та фахівцями і про постачання йому дешевої місцевої робочої сили. Той самий Крупп, що своєю продукцією допоміг Гітлерові знищити в 1939-45 рр. Польщу і використовував польську невільничу силу, диспонуватиме тепер в тій країні власними підприємствами і здобуватиме поступово польський й інші „народнодемократичні'' ринки.

Співпраця комуністичної Варшави з Круппом може бути ще одним прикладом комуністичної облудности.

Д-р Михайло Кушнір

АЙНШТАЙН З ПЕРСПЕКТИВИ ДЕСЯТЬОХ РОКІВ

I

18-го квітня цього року сповнилось десять років з дня смерти Альберта Айнштайна, найбільшої постаті у фізиці наших днів. З цього приводу появилися в усьому культурному світі згадки, статті, окремі праці. Відзначімо й ми цю дату згадкою, тим більше, що Альберт Айнштайн був дійсним членом Наукового Товариства ім. Т. Шевченка.

Без перебільшення можна сказати, що з усіх сучасних фізичних теорій Айнштайнова теорія релятивности мала найсильніший вплив на уми людей. Навіть більший вплив, ніж пізніші від неї теорії атомової фізики, які все ж таки значно більше, як теорія релятивности, переформували наш дотеперішній образ фізичного світу.

Перше джерело цього впливу — це сама назва: теорія релятивности. А втім, вона цілковито фальшива. Бо Айнштайн не шукав нічого іншого як відповіді на запитання: як змінність речі, оце Гераклеве „панта рей'', погодити з незмінністю, з постійністю їх істоти, отже, шукав відповіді на запитання, яку в ділянці метафізики намагалися знайти Парменід, Платон, Аристотель.

У ділянці фізики, від часів Нютона, шукали розв'язання, підкладаючи під змінність явищ у часі і просторі незмінність основних фізичних законів, що керують цими явищами, і незмінність певних абстрактних екзистенцій, які під ті дійсні явища підкладано, як, наприклад: маси, енерґії, гону. Айнштайн, бажаючи погодити закони фізики з дослідами Майкельсона і Марлі, які начебто заперечували ці закони, розпочав від аналізи основних понять довжини, маси і часу, незмінність яких вважали на протязі трьох сот літ чимсь таким очевидним, що взагалі не варто було над цим зупинятися.

Айнштайн приступив до аналізи цієї проблеми з цілком нового боку, ставлячи запитання: „Як ми міримо довжину шляху певного тіла і час його перебігу?'' Відповідь була цілком несподівана: довжина і час не є незмінними величинами, вони — релятивні величини, що залежать від руху обсерватора у відношенні до мireного тіла. Математичним вислідом цього висновку була також змінність маси і відома рівноважність маси й енерґії, якій сьогодні в атомовій добі, приписуємо більшу пізнавальну вагу, ніж вона її насправді має.

Коли б тільки цей висновок був теорією Айнштайна, її творець увійшов би в історію науки як один із визначних фізиків, але ніколи не здобув би того значення, яке має сьогодні. Бо те, що Айнштайн насправді вніс у науку — це введення нової низки незмінників, які знову підкладали постійність під змінність уже не тільки явищ, але й їх помірів. Цими безсумнівними елементами є тепер в теорії Айнштайна, в першу чергу (згідно з вислідом дослідів Майкельсона і Морлі), швидкість світла, як величина цілковито незалежна від обсерватора, а далі синтеза часу і простору, часопростір, як суцільний уклад відношень, з якого щойно кожний обсерватор вирізує собі свій власний час і свій власний простір.

Введення цього другого незмінника змусило Айнштайна до геометризації фізики, що було наворотом до опису явищ при допомозі геометрії, як це робили старовинні греки, замість послуговуватися виключно альґебричними формулами Нютонової механіки. Це було, отже, перенесення до ділянки механіки того, що сорок років раніше зробив Мексвел у ділянці електрики й магнетизму. Різниця полягала тільки в тому, що тепер ця геометрія не була Евклідовою геометрією, але відмінною від неї геометрією кривого простору. Таким чином Айнштайн повалив ще одну з леґенд, неначе Евклідова геометрія є чимсь таким очевидним, що ніхто із здоровим глуздом не може її заперечувати, леґенду, в яку філософи і природники непохитно вірили дві тисячі років.

Цей переклад механіки на мову геометрії дозволив Айнштайнові включити в систему законів механіки цілковито чуже досі тяжіння, яке в Айнштайновій теорії зводиться до міри кривини часо - простору поблизу маси. Водночас він вияснив, що ідентичність електричних і магнетичних явищ, виявлена ще Мейксвелом, є попросту безпосереднім логічним вислідом нероздільности часу і простору.

Таким чином теорія Айнштайна, хоч викрила релятивність елементів, які перед тим вважали безоглядними, одночасно ввела нові незмінники всіх явищ природи, а тим самим нові постійні у змінності явищ і їх помірів. Отже в основі вона говорить не про змінність, а про постійність.

Але назва теорії Айнштайна спричинилась до того, що деякі мислителі і псевдомислителі, не розуміючи її істоти і схоплюючи тільки її назву, намагалися в релятивності фізичних явищ знайти передумови для свого філософічного чи етичного релятивізму. І саме це було одною з причин великої популярности Айнштайнової теорії і впливу, який вона мала на уми сучасників.

Другу причину її впливу розкриває Рассел словами: „Теорія релятивности, розтоплюючи час у часо - просторі, знищила традиційне поняття матерії більше, ніж усі арґументи філософів''. Це твердження Рассела, хоч епістемологічно безсумнівно фальшиве, історично цілком влучне.

Філософуючі природники XIX стол. і, на жаль, більшість філософів цієї епохи, цілковито забуваючи про те, що ще в першій половині XIII стол. проголошував Ґроссетесте, а саме, що індуктивно-дослідча метода, йдучи від наступників до попередників, менше логічно справна як дедуктивна метода і тим самим ніколи не може дати безсумнівних тверджень, — так задивилися у позірні досягнення, здобуті цією методою, що повірили, що це — єдина метода пізнавання світу. На їх думку, тільки метода природничих наук є науковою методою, а все, що перед ними твердили філософи античних часів і середньовіччя, — ненауковий баляст, який треба викинути на смітник. Отже, єдина метафізика, яку вони допускали, дбайливо оминаючи цю назву, — це було прикрашування математичних думкових екзистенцій, їх фізичних теорій в антологічні шати. І саме на цих передумовах вони сперли свій природничий матеріялізм, що був домінуючою філософією XIX століття.

Отже мав рацію Рассел, коли заявляв, що теорія релятивности Айнштайна завдала смертельного удару цьому думковому напрямкові. Бо коли змінилися думкові математичні екзистенції фізичних теорій, очевидно мусіли змінитися й онтологічні актори, що грали ролю цих думкових екзистенцій на сцені цієї псевдофілософії. А коли вже новий сценарій не дав себе втолочити в рами матеріялістичних теорій, природничий матеріялізм утратив ґрунт, на якому виключно намагався спиратись, утратив оті природничі підстави, і тим самим мусів заломитися.

Частина філософуючих природників, як, наприклад, Джене, зробила з цього висновки, згідні з думковими передумовами XIX сторіччя і — коли нові думкові екзистенції фізики з бігом часу щораз більше відривались — поплила під повними вітрилами до онтологічного ідеалізму. Інші, разом з більшістю сучасних філософів, витягли з цієї поразки властиву науку. Бо користуючись здобутками сучасної епістемології, зрозуміли, що математичні думкові екзистенції, які вводить фізика, не кажуть нам нічого про істоту речі, але тільки про стосунки між ними, не висказують жадних екзистенціяльних осудів, служать, отже, тільки до панування над речами, а не їх до їх пізнавання.

Це розрізнення метафізичного і природничого підходу до опису навколишнього світу є незвичайно важке, особливо для тих, що виросли в думковому кліматі минулого століття, і спричиняє багато помилок та помішання понять. Не можна, отже, дивуватися, що Айнштайн, який був філософічно дитиною XIX сторіччя, залишився думково в його кліматі. Тому до кінця життя не міг він визволитись від переконання, що індуктивно - дослідча метода природничих наук є єдиним способом опису довколишнього світу, чому не раз давав вираз у своїх виповідях. Це сильно відбилося на всій його науковій діяльності, яка практично закінчилася в 1917 р. працею про променювання (вихідною точкою пізніших квантових теорій) і пробою розв'язати космічну проблему, пробою, яка, до речі, мала поважну математичну помилку.

(Далі буде)

НА ТЕМИ ДНЯ

Забава — католицька чи православна

Ніде й ніколи українці не забавлялися так, як тепер в Америці. Забави з танцями — це якась пошесть після останньої світової війни. Дехто заперечить, мовляв, танцювали й забавлялися українці завжди і скрізь, а не тільки тепер в Америці. Так, це правда. Але правдою є й те, що то були здебільшого забави молоді, а тепер якраз молоді на тих забавах - танцях бракує — забавляються батьки-матері, а подекуди й дідусі-бабусі. Та й забави влаштовуться не стільки для забави, як для збору грошей на якусь народну ціль. І нічого злого в тих забавах - танцях нема, бо після кожної такої імпрези та чи інша церква, та чи інша організація, той чи інший клюб має змогу поширити свою діяльність або скоріше сплатити борг за свої матеріяльні надбання.

— Сьогодні забава — католицька чи православна? — запитав мене один добродій. І лише після того, як він, отримавши відповідь, десь зник, мабуть, пішов на забаву, я вдумався глибше в суть сказаних слів: католицька чи православна?..

Певно, добродій мав на увазі, хто влаштовує ту забаву, на яку ціль підуть гроші, зібрані на тих танцях? Бож так буває, що забаву влаштовують українці - католики, а іншим разом православні. Але — чому так? Особливо виразно напрошується оте „чому'' при наявності в якомусь місті лише одного народного дому з відповідною до танців залею та лише з двома або щонайбільше, трьома українськими церквами в тому місті. Безперечно, кожна церква потребує грошей. Але як виглядають такі забави „католицькі'' або „православні''? У першому випадку дуже мало православних, а в другому — дуже мало католиків. Це — щодо характеристики людей за їхньою церковною приналежністю. А в духовій і національній площині — яка користь з улаштовування окремо католицьких і православних забав? Ніякої. Навпаки, практикування таких окремих забав створює якийсь невидимий бар'єр між людьми тієї самої нації.

Папа Римський і Патріярх Константинопольський цілуються на Святій Землі, український Кардинал - католик і Митрополит - православний обіймаються у великодніх посланнях, а ми на місцях навіть забавитися, потанцювати не хочемо разом, спільно.

Гроші? Думаю, і грошей така спільна забава принесе більше як одним, так і другим. Якщо ж ідеться про неоднакову кількість членства у різних парафіях, то й це можна впорядкувати: прибуток поділити поміж католиками і православними у певній пропорції. Все можна при добрій волі зробити, і забави були б імпозантніші, і дух був би на них інший, і грошей було б більше. І не було б отих несмачних запитів: „Сьогодні забава — католицька чи православна?''

Іван Овечко

Леся Лисак

КОМПЮТЕР

Далекобіжний автобус заколисував рівномірним погойдуванням. Я дрімала ввесь час і розкрила очі тільки тоді, коли автобус зупинився в якомусь містечку, щоб підібрати пасажирів.

Переді мною сіла якась старша пані, а в останній хвилині, коли автобус уже рушив — вскочив задиханий від бігу молодий чоловік. Він почав розглядатися і, коли побачив вільне місце біля старшої пані, вигукнув радісно - здивовано:

— Цілую руці, пані добродійко, чи можу біля вас сісти?

— Алеж прошу дуже, пане Осипе, — відповів приємний жіночий голос, — будь ласка, сідайте! Ну що за несподіванка! Де б я думала, що вас зустріну.

„Земляки, — подумала я. — Може б так попередити їх, що буду мимоволі чути їхню розмову?'' Але за хвилину прийшла рефлексія: навіть коли б вони говорили по-англійськи, то в автобусі все таки хтось би їх чув і розумів — і я знов примкнула очі. Але сон не приходив. Можливо тому, що переді мною точилася жвава розмова пані й молодого чоловіка, які випитували одне одного про родину, спільних знайомих, як звичайно люди, які не бачилися декілька років.

— Прошу мені вибачити, пані добродійко, прошу не брати цього за зле, — почувся голос молодого чоловіка. — Я направду мусів...

— Не розумію вас, пане Осипе, — зазвучав у відповідь приємний жіночий голос, — що я мала б узяти вам за зле?

— Я... я трохи випив, пані добродійко... і мені ніяково перед вами.

— Алеж дрібниця! — заспокоював жіночий голос. — По вас зовсім цього не видно.

— Дякую, дякую — збентежено чоловічий голос. — Пані добродійка знають, людину треба зрозуміти. Інколи бувають такі ситуації, такий настрій, що людина мусить випити, щоб на хвилину забути.

— Чи ви, борони Боже, не маєте якихось турбот, пане Осипе? — з ноткою неспокою жіночий голос.

— Та ні, — вагаючись, молодий чоловік, — а властиво так. Я заручився.

— Ви заручились? — дещо заскочено, але радісно „пані добродійка''. — Ґратулюю, ґратулюю! А можна знати з ким?

На відповідь треба чекати, і вона звучить ніби збентежено, ніби навіть дещо засоромлено:

— Пані добродійка не будуть її знати. Це — чужинка.

Протяжне, розчароване „о-о-о!''.. Потім мовчанка. Потім швиденько:

— Пробачте, пане Осипе, я не хотіла вас вразити... якось так мені вирвалося.

— Пані добродійка не сказали нічого злого. (Чи не нотка прихованого жалю в голосі?). Зовсім нічого злого, ані образливого.

— Але моє обличчя... — виправдується „пані добродійка''. — Я знаю, що вам мусіло стати прикро, даруйте...

— Я вже до цього звик, — зідхнув чоловічий голос. — Усі знайомі реаґують так само на вістку про мої заручини. Не кажу вже про батьків. У хаті ввесь час як не нарікання, то плачі, ех...

Відчувається, що пані намагається затерти неприємне враження:

— Ну, що ж, у цій країні мішані подружжя, — це річ зовсім природня...

— В країні так, але не в нашій родині, — з гіркістю молодий чоловік. — В очах моїх батьків — це... це майже злочин.

— Ну, так зле хіба не є, — далі намагається потішити пані.

— Пані добродійка послухали б, що говорить моя мама. (Знову зідхання). „Кого ти мені, — каже, — до хати приведеш? Яка ж це буде родина?''

— Можете мешкати окремо, — заспокійливо жіночий голос.

— Це самозрозуміле, але годі зривати з батьками, — дещо зажурено чоловічий голос. „Прийдуть свята, — каже мама, — по якому ти будеш Свят-Вечір святкувати? Аджеж не по-нашому, з кутею і колядками, а по-їхньому, з печеним індиком і „Санта Кльосом''. А Великдень? Без Воскресної Утрені і свяченого? Тільки новий капелюх для жінки на „Істер Парейд'' — і це все? А як діти (тут мама починає плакати!) прийдуть, то по-якому я буду до них говорити? Чужою мовою, з тим акцентом, щоб з мене насміхалися?'' — А батько тільки насупиться і нічого не каже. Раз тільки кинув: „Жалую, що маю сина. Як не виховував, а він пішов чужими дорогами''. — І що я маю робити, пані добродійко?

Якийсь рух, немов відчинялась торбинка, виймалась хусточка... Незручна мовчанка. По хвилині:

— Чи я знаю, що вам порадити, пане Осипе? У батьків своя рація, а у вас своя. Але ви напевно дуже кохаєте цю чужинку... цю вашу наречену?

— Так, так, по правді кажучи, люблю, певно, що люблю. Може трохи інакше, як про це співають у наших піснях і змальовують наші поети, але бачать пані добродійка — тепер і життя інакше...

— О, так! — притакуюче жіночий голос. — Тут тепер все інакше.

— Мати не раз розказувала, як вона була заручена з батьком... — чи не якась нотка мелянхолії забриніла у голосі. Ні, це тільки так здалося, бо далі голос звучав рівно:

— ... Як ходили вечорами по якомусь старому парку, як слухали солов'їв, як батько зривав для неї квіти, як писав тужливі листи... Увесь цей романтичний, перестарілий баляст... — І швиденько: — Прошу не гніватися за цей „баляст'', але я говорю щиро, так, як думаю.

— Нічого, нічого, — лагідно жіночий голос, — тоді люди були більш настроєві, як ви сказали, „сентиментальні''.

— Отож то й є! — впевнено молодий чоловік. — Часи змінюються. Ми трохи інакше дивимося на життя. Беті має добру працю, зарадна, любить порядок, уміє щадити — отже буде доброю дружиною і господинею. Не курить, не п'є, не має жадних злих навичок, думає логічно й любить систематичне, впорядковане життя. А втім (майже шепотом), я пані добродійці признаюся в секреті.. про це не знають навіть мої батьки...

— А що, що таке? — жіночий голос змінився на оклик зацікавлення. — Скажіть, пане Осипе!

— Бачать пані добродійка, — голос звучить уже зовсім зрівноважено й спокійно, — мені допоміг рішитися компютер.

— Пробачте, я не дочула, — все ще зацікавлено жіночий голос.

— Ну, компютер... така модерна машина, яка на ваше питання дасть вам правильну, сперту на статистичних обчисленнях й логічних заложеннях, відповідь. Отже компютер виказав, що Беті є якраз ідеальною для мене жінкою.

Мені треба було висідати, і я була з цього дуже рада. Бо мимохіть почала турбуватися майбутнім щастям молодого чоловіка „з доброї родини''. А що як у машині затявся якийсь ґуданк, і мудрий компютер зробив помилку в справі одруження з Беті?

Ірина Книш

ЖИТТЯ І ЛЕҐЕНДА ОЛЕНИ СТЕПАНІВНИ

3

В той час між студентами панували два протилежні табори: т. зв. „культурників'', що проповідували займатися виключно студіями, „творити культурні цінності'', а ними вже збудується власна держава, та — „мілітаристів'', які визнавали, що тільки збройною силою можна вигнати ворога з українських земель і так встановити незалежну державу.

Галя пристала до цих останніх, що присвячували свої сили творенню мілітарних організацій і праці в тому напрямі по селах, у Просвітах, Січах, Соколах... Це для неї не було затримкою у наполегливій університетській праці, навіть у музиці, яку вона пристрасно студіювала. Щоб мати час на все, треба було пляново організувати свою роботу, і вона не марнувала й хвилини часу. Від раннього ранку до пізньої ночі точно придержувалася свого поділу годин, у якому була передбачена і участь у всіх важливіших виступах визначних доповідачів, особливо політичних діячів, таких, як організатор мілітарної підготови поляків, Йосиф Пілсудський. Тільки юність дає такий приплив сил, снаги й розмаху без почуття втоми. Тоді все здається важливим, цікавим, вартим пізнання. Прегарними були тоді життя й світ для Галі Степанівни, що рвучко маршувала з авангардом молоді.

На чоло висувалася потреба військового вишколу, для підготови української збройної сили, бо час був бурхливий і заповідав війну. З нею в'язали надії на визволення України не тільки студенти, але й старші громадяни. І 7-го грудня 1912 р. відбувся „З'їзд послів і нотаблів'', який вирішив у випадку війни „йти проти російської імперії, як найбільшого ворога України''. В тиждень пізніше довірочна нарада львівських українок під проводом Константини Малицької і Марії Білецької розбудила серед жіноцтва військову думку, щоб збройно боротися проти Росії за незалежну соборну українську державу. Доповіді К. Малицької й О. Степанівни вийшли незабаром (1913) окремою брошурою, зредаґовані в одну цілість п. н. „Жінки в давній Україні''.

Улюблена вчителька, енерґійна, повна посвяти й скромности, Константина Малицька очолила ввесь рух львівських патріоток. У її відозві в „Ділі'' з 28-го грудня 1912-го року було сказано:

„Гроза війни, що недавно ще таким страшним маривом повисла над нашим краєм, на часок немов відсунулася від нас — чи надовго? Цього питання не беремося вирішувати, та яку відповідь не принесе нам будучність, ми мусимо бути готові на кожну й найстрашнішу евентуальність. Останні дні тривоги й непевности навчили нас, як мало ми всі приготовані до рокової хвилі, як слабими, несвідомими, нерішучими застала би вона широкі маси нашого народу.

І тому, хоч на політичному небосклоні европейські дипломати вивісили білу хоругов миру, ми стоїмо дальше під знаком бойового клича. Нарід, такий, як наш, що бореться на всіх полях за право життя й розвитку, мусить все бути на чатах, бо не знає ні дня, ні години, коли столітній ворог зміриться завдати йому останній удар. Але цей останній змаг може вийти нам на користь. Не кожна хмара сипле град, не кожна блискавка вбиває, — є хмари, що плодоносний дощ спускають на ялові поля, є блискавиці, що розсвічують темряву й прочищують атмосферу. Ми ждемо такої рокової блискавки, що вкаже нам наш власний шлях, до власної поведе цілі.

Довірочні збори українського жіноцтва з дня 14 грудня ц. р. обговорили, яка робота припала б нашим жінкам на евентуальність збройного конфлікту Австрії з Росією, і признали конечною потребою, коли б до війни не прийшло, використати хвилину підйому для зосередження своїх сил на стрічу тої хвилі, що рішатиме про долю українського народу.

Виконавчий Комітет потворив окремі секції (санітарна, аґітаційна, фінансова й інші в міру потреби), що мають якраз підготовити українське жіноцтво і широкий загал до евентуальностей найближчої будучности. Зі всіми запитами в справах поодиноких секцій, із зголошенням охочих до роботи звертатися до комітету, який буде постійно урядувати два рази в тиждень (второк і субота) від 5 до 6 год. веч. в льокалі Жіночої Громади при вул. Чарнецького, 26, партер.

Рівночасно звертаємося до найширшого загалу з проханням подавати нам імена й адреси всіх українок у Львові для згуртування їх при нашій організації. А жіноцтво взиваємо, щоб на кожний наш поклик до якоїнебудь акції ставало якнайчисленніше і своєю живою участю в організованій роботі дало доказ зрозуміння духа часу й потреб українського народу''.

Тоді 20-річна О. Степанівна була в самому центрі руху. Вона дижурувала в домівках, брала участь у санітарних курсах і військових вправах, що відбувалися вечорами на площі Сокола Батька. Бо вона з іншими мріяла про збройну боротьбу за власну державу, якої не можна здобути самими тільки „культурними цінностями''. Голосив це їхній орган „Відгуки''. Тому їх прозвали „відгуківцями'' або „люшнівцями'', бо, не мавши в руках крісів — збиралися з люшнею на москаля... Їх відцуралася Головна Рада Студентського Союзу, заявивши в пресі всьому українському студентству, що „Відгуки'' є органом гуртка ближче їй невідомих осіб.

Під грозою близької війни поляки гарячково організували своїх „Стрільців''. В одностроях і з крісами парадували вони по вулицях Львова. В той же час австрійський уряд відкинув статути для українських стрілецьких формацій, а все львівське громадянство віддавалося карнаваловим балям і втіхам. Поява на балевій залі Степанівни з Іваном Чмолою в пластових одностроях і з червоним хрестом на рамені, щоб збирати датки на організацію стрілецтва — була зустріта не тільки загальним збентеженням, але й найвищим обуренням...

ПРОТОКОЛ

З РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКІ ВІДБУЛИСЯ В ДНЯХ 17-го ДО 21-го ТРАВНЯ 1965 РОКУ, НА „СОЮЗІВЦІ", КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(3)

Звіт головного касира Романа Слободяна

(Продовження)

Найбільшою позицією в приходах є вплати від членів, а саме $2,446,436.84. На цю суму склалися такі позиції у різних фондах: посмертні фонди $1,882,717.07; адміністраційний фонд $483,612.52; конвенційний фонд $26,702.75; запомоговий фонд $42,723.60; і народний фонд $10,680.90.

В порівнянні з попереднім (1963) роком, до посмертних фондів вплачено в 1964 році більше $32,904.35 а до адміністраційного фонду вплачено в 1964 році $17,012.94 більше. Разом одержано суму $49,917.29 більше в тих двох фондах. В трьох інших фондах зібрано від членів вплатами $1,038.85 менше, а саме: до конвенційного фонду зібрано $345.95 менше, до запомогового фонду зібрано $554.32 менше і до народного фонду зібрано $138.85 менше. В 1964 р. зібрано до посмертних і адміністраційних фондів $49,917.29 більше, а до трьох фондів а саме: до конвенційного, запомогового і народного фонду зібрано $1,038.85 менше. Отже, дійсна надвишка зібрана місячними вплатами від членів виносить суму $48,878.44.

Подаючи цей звіт, при вплатах від членів звертаю увагу, що кількість членів, які платять до інших фондів, себ-то до фонду запомогового, народного і конвенційного, постійно зменшуються, тоді як видатки постійно збільшуються. Неможна зладити бюджету і в рамках цього бюджету виплачувати всі видатки, зв'язані з працею канцелярії і поза канцелярією. Для вияснення я зладив окрему табелю виплат, подаючи виплати адміністраційних фондів за минулих чотири роки і порівняння минулих двох років, себто 1964 і 1963.

Щоб можна зрівноважити бюджет в адміністраційнім фонді, то треба здобути нових членів, що будуть платити свої вкладки також і до інших фондів.

Друга позиція у фінансовому звіті це відсотки з банку на суму $413.09; відсотки від бондів $710,699.25; відсотки від членських позичок $17,603.85; відсотки від морґеджів $416,365.94; дивіденда від стаків $1,275.00; підвищено вартість інвестицій в бондах $2,070.97; надвишка при сплачених бондах $347.54 і приходи від реальностей в Джерзі сіті Н. Дж. $24,000.00. Разом одержано від інвестицій в 1964 р. суму $1,172,829.68. В минулому 1963 році одержано від тих же інвестицій $1,087,672.71, надвишка від інвестицій в 1964 році є більша на суму $85,156.97, в порівнянні з 1963 роком. Дальше подано приходи від реальностей в Кергонксоні Н. Й. $249,673.37. В порівнянні з 1963 роком, ці приходи були менші на суму $5,734.10. Звіт приходів і розходів від реальностей в Джирзі Сити, Н. Дж. і звіт приходів і розходів від реальностей в Кергонксоні, Н. Й. подано окремо.

Далі подано зворот посмертних запомог з додаткового обезпечення $9,113.00; вплачення на заплату податків на заморґеджованих реальностях $285.31. Пожертви на фонд наглої потреби $1,959.14, а попереднього 1963 року було зібрано пожертв на суму $2,835.75. В 1964 р. зібрано до цього фонду менше у сумі $876.61. Подаємо окремим звітом зібрані пожертви від членів, відсотки від інвестицій і зіставлення стану з кінцем 31-го грудня 1964 року.

Переноси до сирітського фонду виносили $6,809,53, приходи друкарні і книгарні $306,122.14 і вплачення на покриття коштів при морґеджових інвестиціях $14,430.00 В 1964 році вплачено на покриття коштів при морґеджових інвестиціях суму на $417.55 менше, чим в 1963 р. Разом прихід за 1964 рік $4,207,659.01.

Повторення

Майно з кінцем 31 грудня 1963 року було	$.28,289,641.40
Прихід за час від 1 січня до 31 грудня 1964 р.	4,207,659.01
Разом до перенесення	$32,497,300.41

Приходи від інвестицій, а саме: сплати морґеджів, сплати і продаж бондів, сплати членських позичок, збільшення інвестицій в реальностях, з переносу на обниження вартости машин в друкарні — подані окремим звітом при інвестиціях.

НЕВИПЛАЧЕНІ ПОСМЕРТНІ ЗАПОМОГИ
(на день 31го грудня 1964 року)

Відд.:	Дата смерти:	Ім'я й прізвище	Місцевість:	Сума:	Причина невиплачення:
298	11.30.52	Франко Бодай	Ню Йорк, Н.Й.	$ 470.00	Правна перешкода
182	10.24.53	Іван Палій	Кліфтон, Н.Дж.	178.00	Брак смертного документу
231	7.31.54	Микола Коваль	Несквегонінг, Па.	791.55	Брак адреси спадкоємця
432	3. 1.56	Петро Чарко	Торонто, Онт.	500.00	Брак смертних документів
217	3.29.56	Пилип Юрків	Рочестер, Н.Й.	250.00	Брак смертних документів
370	4.29.57	Микола Касіян	Ню Гейвен, Конн.	200.00	Брак смертних документів
400	6. 7.58	Михайло Вус	Іселін, Па.	400.00	Брак спадкоємця
445	12.12.58	Володимир Бойчук	Вінніпеґ, Ман.	500.00	Брак доказів смерти
316	6. 6.59	Лука Заблоцький	Рочестер, Н.Й.	500.00	Брак адреси спадкоємця
347	6.30.60	Юлія Козак	Мілвіл, Н.Дж.	500.00	Брак доказів смерти
438	9. 2.60	Кирило Хомич	Істон, Па.	250.00	Брак доказів смерти
224	7.24.61	Дмитро Вовк	Салем, Масс.	500.00	Брак доказів смерти
25	9.18.61	Евстахій Савірка	Джерзі Ситі, Н. Дж.	1,000.00	Брак доказів смерти
332	11.15.61	Лев Кульчицький	Раритан, Н. Дж.	100.00	Брак адреси спадкоємця
325	2.22.61	Йосиф Возняківський	Бруклин, Н.Й.	500.00	Брак доказів смерти
361	12.30.61	Юстина Музика	Ню Йорк, Н.Й.	500.00	Брак доказів смерти
221	3.25.62	Яків Квачан	Шикаґо, Ілл.	1,000.00	Брак доказів смерти
190	3. .63	Роман Онищук	Пеорія, Ілл.	250.00	Брак доказів смерти
439	8.29.63	Іван Дацик	Судбури Онт.	1,000.00	Брак доказів смерти
483	9. 3.58	Володимир Кнігиніцький	Ютика, Н.Й.	500.00	Брак доказів смерти
50	9.29.63	Анна Фурдин	Лорейн, Огайо	1,000.00	Брак доказів смерти
153	9.28.63	Федір Іванський	Філядельфія, Па.	500.00	Брак доказів смерти
453	11. .63	Василь Дічук	Торонто, Онт.	500.00	Брак доказів смерти
112	11. 5.63	Галина Кульчицька	Клівленд, Огайо	200.00	Брак доказів смерти
399	11.16.63	Іван Турчманович	Шикаґо, Ілл.	250.00	Незнана адреса спадкоємця
345	12. 7.63	Теодор Кошан	Міннеаполіс, Мінн.	500.00	Брак адреси спадкоємців
239	7. .63	Йосиф Шеремета	Філядельфія, Па.	57.00	Брак доказів смерти
385	3. 1.64	Гнатів Андрій	Міннеаполіс, Мінн.	250.00	Брак доказів смерти
308	4.22.64	Федор Йосиф	Іст Ст. Люіз, Ілл.	692.25	Брак доказів смерти
275	4.12.64	Гаврил Луковський	Джерзі Ситі, Н. Дж.	500.00	Брак доказів смерти
469	5. .64	Олександер Витрикуш	Торонто, Онт.	500.00	Брак доказів смерти
130	7. .64	Іван Гріб	Ню Йорк, Н.Й.	500.00	Брак доказів смерти
364	8. .64	Іван Кравець	Клівленд, Огайо	246.00	Брак доказів смерти
428	8.20.64	Йосиф Шалко	Кенора, Онт.	250.00	Брак доказів смерти
130	10.13.64	Микола Марків	Ню Йорк, Н.Й.	1,000.00	Брак доказів смерти
469	10.13.64	Параска Урійчук	Торонто, Онт	500.00	Брак доказів смерти
291	11. .64	Тарас Пелех	Клівленд, Огайо	500.00	Брак доказів смерти
460	9.28.64	Станислав Королевич	Лондон, Онт.	1,000.00	Брак доказів смерти
292	12.20.64	Марія МкДуґаль	Дітройт, Міш.	500.00	Брак доказів смерти
206	12.24.64	Василь Копитко	Вунсакет, Р. І.	500.00	Брак доказів смерти
170	12.31.64	Алекс Мазурик	Джерзі Ситі, Н. Дж.	1,000.00	Брак доказів смерти
345	12.30.64	Михайло Єльників	Міннеаполіс, Мінн.	500.00	Брак доказів смерти
361	12.29.64	Михайло Хаїко	Ню Йорк, Н.Й.	500.00	Брак доказів смерти
304	12.31.64	Михайло Олеар	Бофало, Н.Й.	500.00	Брак доказів смерти
РАЗОМ:	44			$22,534.80	

ВИПЛАТИ З ПОСМЕРТНИХ І РЕЗЕРВОВИХ ФОНДІВ ЗА 1964 І 1963 РОКИ

	1964	1963	Збільшено	Зменшено
Виплати посмертних запомог	$ 579,801.27	$ 516,417.09	$ 63,384.18	
Виплати ендавмент	618,543.01	425,733.21	192,809.80	
Грошові звороти	161,944.60	149,351.76	12,592.84	
Виплата дивіденди	303,233.47	217,996.34	85,237.13	
Перенос 5% з вкладок вплачених до фонду	92,779.58	89,095.45	3,684.13	
Перенос за суспендованих членів	21,309.50	21,730.00		$ 420.50
Виплати на реальностях в Джерзі Ситі, Н.Дж.	15,409.90	18,242.44		2,832.54
Перенос на обниження в бондах	7,621.51	7,524.93	96.58	
Премія за додаткове обезпечення	10,739.16	9,970.82	768.34	
Виплати подвійного обезпечення	3,000.00	500.00	2,500.00	
Відсотки на закуплених бондах	2,407.82	4,009.70		1,601.88
Перенос резерви при зміні кляс обезпечення	1,766.00	1,270.00	496.00	
Заплата вкладок за дітей	1,505.92	1,223.18	282.74	
Обниження вартостей інвестицій на реальности	6,300.00	3,431.25	2,868.75	
Втрата при виміні бондів	1,139.06	5,349.29		4,210.23
Разом	$1,827,500.80	$1,471,845.46	$364,720.49	$ 9,065.15

ПОРІВНАННЯ

Виплати з посмертних фондів 1964 р.	$1,827,500.80	ВІЛЬШЕ	$364,720.49
Виплати з посмертних фондів 1963 р.	—1,471,845.46	МЕНШЕ	—9,065.15
В 1964 р. виплачено більше з посмертних фондів	$ 355,655.34	РАЗОМ	$355,655.34

ЗІСТАВЛЕННЯ ВИПЛАТИ ПОСМЕРТНИХ ЗАПОМОГ В 1964 РОКУ

	Членів	Сума
На 31 грудня 1963 р. остало невиплачених посмертних запомог	59	$ 40,958.17
В 1964 році померло	748	570,050.49
Разом	807	$611,008.66
Від 1 січня до 31 грудня 1964 р. виплачено посмертних запомог	—756	—581,307.19
Остає	51	$ 29,701.47
Уневажнено	— 6	— 5,500.00
Полагоджено компромісово	—	— 1,666.67
На 31 грудня 1964 р. остає невиплачених посмертних запомог	45	$ 22,534.80

(В сумі $581,307.19 є включені виплати за дітей, котрих родичі померли $1,505.92).

ВІДІЙШЛИ З ВИПЛАЧЕНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ В ГОТІВЦІ (ЕНДАВМЕНТ)

	Членів	Сума
На 31 грудня 1963 р. остало невиплачених ендавмент	147	$ 46,181.14
В 1964 році доспіли нові ендавмент	1,038	633,982.39
Разом	1,185	$680,163.53
В 1964 році виплачено ендавмент	-1,004	—618,543.01
На 31 грудня 1964 р. остається невиплачених ендавмент	181	$ 61,620.52

ЗІСТАВЛЕННЯ ВИПЛАТ ПОДВІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В 1964 році померло	4 членів на суму $3,000.00
В 1964 р. виплачено всі посмертні зап. подвійного забезпечення	4 членів на суму $3,000.00

ВИПЛАТИ ЗАПОМОГ З ФОНДУ ЗАПОМОГОВОГО

В 1964 році виплачено	1,319 запомог на $41,622.00

Приходи й розходи з Адміністраційного фонду за 1964 і 1963 рр.

ПРИХОДИ	1964	1963	Більше	Менше
З місячних вкладок від членів	$482,264.68	$464,706.99	$ 17,557.69	
Відсотки від бондів	8,935.06	8,677.53	257.53	
Відсотки від морґеджів	5,711.32	926.13	4,785.19	
Приходи з друкарні й книгарні	306,122.14	273,015.80	33,106.34	
З переносу резерви за дітей	1,347.84	928.39	419.45	
З переносу резерви за суспендованих членів	21,309.50	21,730.00		$ 420.50
З переносу 5% до фондів	62,779.58	49,095.45	13,684.13	
Вплати на покриття коштів морґеджових інвестицій	14,430.00	14,847.55		417.55
РАЗОМ	$902,900.12	$833,927.84	$ 69,810.33	$ 838.05

ПОВТОРЕННЯ

Прихід в 1964 році	$902,900.12	Більше	$ 69,810.33
Прихід в 1963 році	833,927.84	Менше	838.05
Надвишка	$ 68,972.28		$ 68,972.28

РОЗХОДИ	1964	1963	Більше	Менше
Виплати друкарні й книгарні	$304,062.27	$272,276.82	$ 31,785.45	
Зворот коштів відділовим секретарям	175,059.87	170,334.03	4,725.84	
„Свобода" за орган і „Юкреніен Вікли"	131,200.00	118,700.00	12,500.00	
Платня помічних сил	110,711.97	100,214.96	10,497.01	
Платня Головного Уряду	39,000.00	39,000.00		
Нагороди за нових членів	25,745.50	21,494.00	4,251.50	
Канцелярійні друки й прибори	23,021.99	18,371.22	4,650.77	
Доплата до видання Англомовної Енциклопедії	21,391.52	11,208.32	10,183.20	
Кошти подорожі й репрезентації	20,862.33	16,611.63	4,250.70	
Нагороди постійним організаторам	13,974.02	9,409.00	4,565.02	
Чинш за офіси у власному домі	12,000.00	12,000.00		
Актюар за оцінку грамот і нові табелі	10,300.00	5,750.00	4,550.00	
Кошти подорожі постійним організаторам	11,241.62	9,737.62	1,504.00	
Кошти річного засідання	7,711.52	8,435.10		$ 723.58
Винайм машин (IBM) для зладження виказів	7,709.95	6,762.71	947.24	
Видатки на пошту, телеграми й т. п.	7,402.53	7,037.63	364.90	
Кошти контролі й фахових авдиторів	6,899.76	3,912.58	2,987.18	
Оголошення й друки	5,177.91	2,521.34	2,656.57	
Асекураційні департаменти за дозволи	4,642.02	3,325.42	1,316.60	
За опікунчу обслугу над бондами	4,352.16	4,276.33	75.83	
Федеральний податок за помічні сили	4,222.85	3,890.04	332.81	
Канадійська канцелярія	3,657.56	1,800.00	1,857.56	
Машини, меблі й шафи до офісів УНС	3,495.03	2,371.13	1,123.90	
Телефон	3,186.14	2,738.26	447.88	
Нагороди відділовим предсідникам і касирам	2,430.50	2,876.00		445.50
Групове обезпечення помічних сил	2,216.34	1,126.07	1,090.27	
Відзнаки для нових членів і медалі	2,178.14	654.24	1,523.90	
Лікарі за нових членів і інші виплати	2,523.42	3,125.56		602.18
Направи й чищення машин та інші видатки	2,101.40	2,214.13		112.73
Обниження вартости машин в друкарні	2,030.11	2,030.11		
Оплата за канадські чеки й депозити	839.25	635.98	203.27	
Спортова акція	837.41	686.38	151.03	
Вплати до братських організацій	755.00	714.99	40.01	
Стейтовий податок за помічні сили	623.48	851.18		227.70
Федеральний податок обезпечення безробіття	622.86	634.64		11.78
Книжки і друки	362.88	887.71		524.83
Стейтове обезпечення помічних сил	222.00	187.85	34.15	
Перенос на обниження бондів	5.57	5.66		.09
Кошти стейтової контролі		7,257.81		7,257.81
Кошти секретарських курсів		1,460.76		1,460.76
Бонди Головного Уряду і помічних сил		1,414.84		1,414.84
Кошти правні при виплаті посмертних запомог		143.00		143.00
РАЗОМ	$974,776.88	$879,085.05	$108,616.59	$12,924.76

ПОВТОРЕННЯ

Розхід в 1964 році	$974,776.88	Більше	$108,616.59
Розхід в 1963 році	879,085.05	Менше	12,924.76
В 1964 р. виплачено з адміністраційного фонду більше	$ 95,691.83		$ 95,691.83

Розхід

Найбільшою позицією в розходах є виплати з фондів посмертних і резервових, разом на суму $1,827,500.80. В 1963 році ці розходи становили суму $1,471,845.46. В 1964 році виплачено з посмертного і резервового фондів суму $355,655.34 більше, чим у попередньому 1963 році.

Зладжена табеля „Виплати з посмертних і резервових фондів за 1964 і 1963 рр." дає точний перегляд всіх наших виплат. Це і є мова цифр, що вміють говорити — коротко і переконливо. На першому місці є виплати посмертних запомог на суму $579,801.27. В 1963 році ці виплати були на суму $516,417.09, отже в порівнянні з попереднім роком цього року виплачено $63,384.18 більше. В 1964 році смертність в обох департаментах була 59.2%, а в попередньому 1963 році смертність була в обох департаментах 57.7%, отже смертність збільшилася на 0.15%. Виплати ендавмент були на суму $618,543.01, а в порівнянні з попереднім роком виплачено $192,809.80 більше. Досі наші члени і не-члени часто твердили, що в УНСоюзі треба вмерти, щоб дістати фінансову допомогу. Повища виплата ендавмент в сумі $618,543.01, що вже перевищає виплату посмертних допомог на суму $38,741.74, є доказом, що не треба умирати, щоби дістати фінансову виплату з каси УНСоюзу. З кінцем грудня 1963 року було невиплачених ендавмент 147 грамот на суму $46.181.14. В 1964 році дозріло 1,038 грамот на суму $633,982.39, виплачено 1004 грамот на суму $618,543.01, остає до виплати 181 грамот на суму $61,620.52. Про дозрілість грамоти Головна Канцелярія повідомляє всіх заінтересованих членів через відділових урядовців і по зверненні обезпеченевої грамоти виплачує належну суму. Бувають й перешкоди, бо виплати ендавмент домагається батько, мовляв, це він платив забезпечення за сина або дочку і тому він має право до виплати готівкою. Родичі мають право до виплати тільки на випадок смерти обезпеченого перед реченцем виплатности грамоти. Однак, як грамота доспіє, то син аба дочка мають право до цієї виплати. Невиплачені ендавмент є обдовженням актів і тому старалися можливо найскорше ці грамоти виплатити.

Третьою найбільшою виплатою це виплати дивіденди на суму $303,233.47. В порівнянні з попереднім (1963) роком, виплачено $85,237.13 більше. За минулих 32 роки УНСоюз виплатив $3,253,964.30 дивіденди, а на цей 1965 рік призначено 33-ту дивіденду на суму $310,000.00. Разом за минулих 33 роки буде виплачено суму $3,563,964.30 дивіденди членам. В 1964 році виплачено дивіденду чеками і вислано 68,772 чеків. Ці виплати зладжено на машинах IBM і на кожнім чеку є зазначено, щоби чека згрошевити в часі одного року та проситься чеків не нищити і не складати чи згинати, цих чеків, бо опісля не можна їх зарекордувати на машинах IBM. Повернені в доброму стані згрошевлені чеки допоможуть нам в книговодстві у фінансовому департаменті. Виплачена дивіденда є висловом дбайливої господарки і певних інвестицій майна організації.

Дальше подано переноси 5% з вкладок, вплачених до посмертних фондів за 1963 рік, до адміністраційного і спеціяльного фонду в сумі $92,779.58. В порівнянні з попереднім (1963) роком, збільшено на $3,684.13. Дальше перенесено резерви за суспендованих членів $21,309.50, отже на $420.50 менше, чим в 1963 році.

Табелі виплати з адміністраційного фонду за 1964 і 1963 роки, а також порівняння виплати за минулих чотири (1961 - 1964) роки дають точний перегляд всіх приходів і розходів. Приходи до адміністраційного фонду, включно з приходом друкарні і книгарні, були $902,900.12, а розхід $974,771.31. Недобір остає на суму 71,871.19. На минулій 25-ій конвенції, а також і на річних зборах Головного Уряду, говориться про зладження бюджету і переводиться ухвали на різні виплати з адміністраційного фонду. Однак бюджету неможна зрівноважити, як не буде приходів до адміністраційного фонду. Числа говорять дуже переконливо, бо адміністраційний фонд з кінцем 1963 року був $81,612.89, а з кінцем 1964 року остає цей фонд $9,993.28, отже недобір за цей 1964 рік є на суму $71,619.61. Табеля приходів і розходів за минулих чотири (1961 - 1964) роки дає нам повний образ фінансового стану організації. Приходи до адміністраційного фонду, вправді, кожного року збільшуються, однак десятками тисяч долярів перевищають виплати цього фонду. Наприклад в 1964 році прихід був $902,900.12 а в 1961 році був $785,382.29, надвишка $117,517.83. В розходах за 1964 рік подано суму $974,771.31, а в 1961 році розхід був $795,313.99, отже в порівнянні розходу 1964 і 1961, в тім 1964 році розхід був $61,939.49 більший, чим в 1961 році. Беручи поодинокі виплати, зворот коштів за секретарську працю при збиранні вкладок є більший на суму $31,656.85 в 1964 році в порівнянні з 1961 роком. Платня помічних сил збільшилася $17,736.79. Платня головного уряду збільшилася $6,541.64, виплати на орган організації „Свободу", „Юкрейніен Вікли" і „Веселку" збільшилися на суму $11,500.00. Вплати від членів на орган кожного року зменшуються і в минулому 1963 році було 14,619 членів, що платили на орган при вплатах місячних вкладок, а цього року є 14,517 членів, отже в порівнянні з попереднім (1963) роком зменшилося 102 платників. З впровадженням акцидентового обезпечення збільшено 32 платників на орган „Свободу". Підкреслюю ще раз, адміністраційний фонд в 1963 році зменшився на $44,007.44, а в 1964 році зменшився на суму $71,619.61. Разом за два роки цей фонд зменшився на суму $115,627.05, і є загроза, що бракне фінансів на ведення цієї організації, бо інших фондів, посмертних і резервових, нам не вільно вживати на адміністраційні виплати.

Пам'ятник Тарасові Шевченкові.

Фінансовий департамент збирає пожертви на пам'ятник Тарасові Шевченкові і до кінця 1964 року зібрано і вислано до Комітету Пам'ятника Шевченкові $13,525.16.

Фонд наглої потреби.

До кінця 1964 року зібрано дрібними пожертвами $19,087.54, а повний звіт з цього фонду поданий окремо.

(Продовження на стор. 4-ій)

Звіт головного касира Романа Слободяна

(Продовження)

Енциклопедія.

Замовлення на англомовну Енциклопедію Українознавства почато в 1962 році і до кінця грудня 1964 року зібрано $36,973.32. Ця сума збільшилася до суми $39,727.72 до кінця квітня 1965 року. До кінця грудня 1964 р. продано 1,222 примірників.

Кошти видання Енциклопедії з кінцем грудня 1964 року виносять суму $110,811.32.

ВИПЛАТИ З НАРОДНОГО ФОНДУ ЗА 1964 РІК

Український Конґресовий Комітет Америки	$ 1,500.00
Курси Українознавства на Союзівці	1,000.00
Учителі і прибори для курсів на Союзівці	834.24
Злучений Укр.-Ам. Допомоговий Комітет (ЗУАДК)	500.00
Колеґія св. Василія в Стемфорді, Конн.	500.00
Дівоча Академія св. Василія на Факс Чейс, Па.	500.00
Українська Кат. Вища Школа в Стемфорді, Конн.	500.00
Орися Пащак (стипендія)	500.00
Марія Ліщинська (стипендія)	500.00
Христина Попадинець (стипендія)	500.00
Леся Пісецька (стипендія)	350.00
Олег Левицький (стипендія)	350.00
Комітет Українців Канади (КУК)	400.00
Американський Червоний Хрест	250.00
Українська Вільна Академія Наук (УВАН)	200.00
Спортова Централя Америки і Канади (УСЦАК)	200.00
Стипендія на Пенсилвенійському Університеті	112.00
Стипендія на Манітобському Університеті	100.00
Стипендія на Університеті в Едмонтоні	100.00
Український Вільний Університет в Мюнхені	100.00
Громадський Комітет в Джерзі Сіті, Н.Дж.	100.00
Організація Оборони Лемківщини	100.00
Союз Української Молоді	100.00
Пресовий фонд „Лиса Микити"	100.00
Тов. „Броди-Лев", пожертва на Стрілецьку Могилу	50.00
Закупно англомовної Енциклопедії Українознавства	37.50
РАЗОМ	$10,483.74

СИРІТСЬКИЙ ФОНД 31. ГРУДНЯ 1964

Ім'я і прізвище:	Відділ:	Сума:
Гнат Марія	40	$ 300.00
Мохнач Іван	7	41.67
Рапавий Василь	28	150.00
Савко Іван	28	100.00
Кравець Іван	182	397.26
Гатала Михайло	34	50.00
Ратковський Микола	77	450.00
Левицький Йос.	19	500.00
Брилевський Петро	301	250.00
Микитко Василь	330	300.00
Дзюбан Іван	239	200.00
Лазорек Кузьма	153	150.00
Чайка Дмитро	32	300.00
Кушнір Юрій	288	200.00
Міллер Іван	127	433.34
Гамера Анна	112	33.34
Кость Микола	182	50.00
Приходько Максим	170	400.00
Вишняк Михайло	213	500.00
Прокопенко Роз.	112	83.34
Горивяк Григорій	27	300.00
Замос Марія	119	200.00
Їж Данько	379	150.00
Луцків Василь	143	175.00
Цілінський Віктор	81	50.00
Каратник Степан	158	350.00
Кріль Степан	218	200.00
Бринецька Марія	363	66.67
Ярошик Петро	175	66.67
Марків Семко	194	133.34
Міщак Константин	105	500.00
Демкович Олекса	204	300.00
Лиляк Василь	204	150.00
Яжик Йосиф	68	124.75
Букатчук Василь	42	447.00
Онищук Дмитро	160	222.52
Круковський Сергій	58	105.65
Еванкович Софія	* 1	30.00
Томан Іван	* 7	25.00
Сенишин Петро	316	800.00
Малимін Андрій	98	252.00
Вовчак Микола	300	500.00
Ковальчук Микола	90	120.00
Савчак Андрій	104	377.08
Федишин Іван	421	342.09
Яблонський Антін	117	592.16
Сосницький Ст.	21	500.00
Халащук Григорій	150	50.00
Сас Павло	276	158.82
Біловус Василь	58	702.85
Глемба Дмитро	277	200.00
Депута Франко	81	490.00
Антошків Микола	396	307.59
Козак Семен	332	485.27
Ґроховальський Ст.	321	681.92
Шлюсар Степан	217	604.82
Ґема Іван	64	247.78
Тесля Іван	99	441.91
Колодницький Теофіль	81	700.00
Бойко Сень	213	170.40
Душіль Іван	56	230.50
Потопчук Лука	349	111.50
Сведа Михайло	221	200.00
Подоляк Гелена	39	200.00
Семенович Григорій	69	800.00
Венс Василь	364	85.57
Ґуральчук Палания	326	250.00
Моклюк Іван	324	10.25
Ґавдида Микола	330	150.00
Леховіт Михайло	239	500.00
Коцан Марія	369	700.00
Лусь Іван	220	259.71
Воргач Степан	2	100.21
Йордан Олекса	277	185.12
Мацькович Софія	216	74.86
Заканич Гавриїл	194	200.00
Костів Йосафат	7	370.04
Овада Іван	98	200.00
Романчук Анаст.	106	250.00
Коник Роман	217	300.00
Ковалюк Луць	243	152.72
Цінюрчин Теодор	196	150.80
Харов Федь	281	133.34
Коник Петро	217	1,000.00
Грицковян Марія	304	66.67
Плішка Гаврило	87	500.00
Чайка Василь	204	200.00
Гавриляк Микола	8	200.00
Франків Степан	75	68.75
Калакука Теодор	229	500.00
Тиркала Іван	300	531.21
Лесюк Григорій	338	300.00
Кобіта Андрій	80	117.11
Ковальчук Теод.	370	125.00
Бороха Дмитро	118	252.54
Вала Антін	473	300.00
Міханько Самуїл	221	200.00
Кіндрат Іван	421	250.00
Малиса Степан	69	225.90
Ґереґа Микола	136	31.11
Демян Федор	343	500.00
Вулоний Петро	364	190.00
Атаманець Вас.	64	200.00
Гарматюк Антін	374	137.54
Топій Іван	102	700.00
Виблюк Василь	42	239.30
Левицька Меланя	25	200.00
Солодчук Матвій	206	359.49
Марак Анна	169	252.26
Вульсак Юрій	43	200.00
Кирик Г. Анна	112	300.00
Ганяк Микола	132	700.00
Захарко Іван	213	500.00
Косців Іван	217	700.00
Зощак Михайло	213	80.15
Люта Анна	334	43.16
Скробач Василь	316	120.65
Гринюк Петро	59	428.14
Липка Василь	241	229.34
Цюник Юлія	321	254.67
Рура Іван	207	200.00
Албрихт Конст.	206	200.00
Титар Володимир	385	2,000.00
Жорняк Іван	70	200.00
Комоніцький Пав.	441	200.00
Шумельда Степан	446	500.00
Чедар Чалий	426	350.00
Каліш Іван	464	1,582.58
Охотка Дмитро	192	300.00
Пелех Іван	473	$ 590.50
Граб Юрій	375	500.00
Муневич Антін	375	250.00
Сміт Геня	20	66.67
Бобенчик Василь	342	108.33
Вітошинський Василь	220	250.00
Вадан Катерина	159	200.00
Гнатуш Теодор	122	250.00
Олексяк Осип	277	125.00
Демченко Анна	432	250.00
Майстрів Ілля	147	599.60
Пилат Констант.	234	700.00
Козар Іван	351	271.63
Кухарський Іван	5	300.00
Шіляк Василь	323	250.00
Пилипчук Мих.	427	500.00
Войтіхівський С.	432	370.00
Войтіхівський С.	432	500.00
Фусук Микола	392	550.00
Кузь Юрій	441	590.00
Грабар Яків	369	800.00
Попп Василь	379	1,000.00
Павлюс Михайло	219	400.00
Коник Степан	381	66.68
Винарчик Мих.	335	250.00
Козушко Мих.	106	250.00
Ковальчук Петро	379	100.00
Домітришин Дм.	327	300.00
Пайташ Іван	461	300.00
Дружінська Марія	161	500.00
Плекан Микола	436	1,000.00
Дух Анастазія	437	250.00
Шупка Марія	272	250.00
Спожарський Михайло	42	300.00
Луцьків Семен	287	300.00
Вугай Степан	94	500.00
Шемердяк Володислав	222	500.00
Лісний Микола	349	150.00
Чорній Григорій	57	250.00
Кравець Ігнатій	166	333.34
Вурбела Йосип	370	350.00
Козяк Павлина	134	1,000.00
Повзун Степан	460	500.00
Вовк Василь	427	500.00
Плішка Ева	11	38.46
Самудяк Андрій	370	259.12
Постолюк Лідія	25	250.00
Косович Андрій	106	750.00
Косович Андрій	106	500.00
Вулало Михайло	221	750.00
Ґрабовський Ст.	143	500.00
Михайлишин Ів.	469	500.00
Микулин Степан	458	375.00
Мош Степан	230	200.00
Бойко Іван	475	250.00
Фоті Тед (Ендавмент)	137	450.00
Кульчицький Ю.	432	500.00
Бойкевич Марія	217	50.00
Альдерман Патр.	257	1,500.00
Маркович Микола	147	750.00
Воробець Софія	432	500.00
Прінгел В. Анна	72	500.00
Челядин Степан	363	1,000.00
Коваль Петро	361	500.00
Черпак Ульяна	57	500.00
Матіяш Михайло (Ендавм.)	133	500.00
Кивелюк Богдан	239	1,000.00
Рій Михайло	211	400.00
Саврей Марія	484	500.00
Ґула Юрій	120	1,000.00
Спанглер Анна (Ендавмент)	318	500.00
Сенькович Т. Михайло	230	200.00
Байко Микола	65	400.00
Кізима Іван	75	500.00
Псюк Василь	103	98.62
Суряк Іван	456	250.00
Терилюк Вол.	324	500.00
Филипс Йосип	324	500.00
Жовнірович Християна	36	500.00
Шварик Андрій	283	1,000.00
Сухий Михайо	96	83.34
Хомич Василь	220	500.00
Кріль Дольора А.	155	500.00
Качмар Марія	57	500.00
Савка Гелена	155	500.00
Мороз А. Маріян	281	500.00
Пацканик Марія	105	142.85
Стеблинська Маланя	441	500.00
Лопушанський Михайло	274	1,000.00
Дуда Іван	204	500.00

Разом сирітські і тростові фонди	$79,539.57
Відсотки	57,470.87
На 31-го грудня 1964 р. остається	$137,010.44

В сирітськім фонді є депозитовані всі гроші з посмертного фонду, що належаться як допомоги для дітей і осіб правно некомпетентних до відібрання тих же, але які впродовж трьох місяців від дня припадаючої виплати не настановили, занедбали настановити, або не хотіли настановити опікунів до відібрання допомог, до яких вони управнені.

Посмертну запомогу з сирітського фонду виплачується спадкоємцеві повнолітньому, котрий докаже метрикою уродження, або іншим правним документом, свій повний вік. Всі повнолітні спадкоємці повинні полагоджувати свої справи за посередництвом відділів У. Н. Союзу.

Для всіх спадкоємців, що мешкають у Злучених Державах і Канаді, організація виплачує 3% на рік.

Зіркою (*) означені відділи, це є відділи Згоди Братств.

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ ПО ВІДДІЛАХ ДО 31-го ГРУДНЯ 1964 РОКУ

Відділ	Сума
не члени	$ 136.35
3	11.10
5	76.45
6	22.28
7	23.25
8	79.79
12	134.40
13	15.70
14	125.70
15	110.85
16	30.25
17	22.75
18	17.88
20	144.86
21	29.10
22	37.35
23	8.40
25	424.06
27	197.65
28	11.90
29	1.70
33	4.90
35	51.30
36	4.00
37	12.60
38	23.20
39	102.55
40	5.70
42	142.05
45	56.85
46	62.75
49	19.75
51	7.20
52	13.35
53	8.44
54	29.05
55	8.95
57	26.80
58	48.25
59	107.96
62	6.85
64	26.20
65	12.97
66	19.70
67	16.72
68	7.45
69	19.39
70	119.95
72	5.56
73	4.40
74	3.35
75	16.60
76	38.28
81	19.00
83	17.10
84	16.98
85	4.60
88	9.90
91	22.70
93	18.90
94	226.21
96	40.10
97	37.03
99	2.80
100	65.00
102	429.77
103	16.80
104	28.38
105	7.65
106	74.05
109	4.75
111	37.70
112	3.30
113	1.35
114	71.30
115	33.25
116	8.65
117	85.65
118	1.45
120	3.90
121	5.80
123	13.80
125	228.37
127	62.70
128	43.10
130	169.98
131	13.35
132	25.92
133	16.10
137	84.39
138	6.00
139	16.10
140	8.00
141	9.10
142	59.50
143	6.60
145	6.15
146	5.75
147	38.80
149	50.00
150	37.55
151	4.80
152	7.45
153	219.70
154	1.85
155	7.55
156	30.15
158	390.48
160	20.00
161	21.15
163	24.30
165	20.05
166	3.50
167	27.56
169	2.90
170	152.91
171	127.18
172	16.90
173	9.45
174	49.45
175	101.35
176	35.05
177	19.65
178	58.25
179	12.20
182	7.05
183	83.90
184	178.95
185	10.00
188	4.00
189	69.35
191	20.30
192	5.05
194	375.02
195	2.07
196	3.60
197	1.50
199	4.90
200	9.20
201	3.30
203	16.70
204	362.96
205	19.70
206	16.90
209	4.75
210	57.25
215	16.50
217	39.55
218	18.25
219	93.00
220	58.45
221	740.59
223	9.80
226	161.70
230	172.85
233	15.85
234	92.95
237	24.80
238	116.00
239	139.10
240	456.55
245	86.90
247	3.70
248	23.70
251	68.10
252	14.90
253	35.20
254	22.10
255	7.80
256	$ 7.30
257	93.28
259	38.00
260	53.82
262	10.10
266	32.35
267	1.95
268	105.42
270	48.54
271	25.25
272	6.60
274	21.90
275	31.05
276	22.85
277	395.20
278	2.40
279	42.26
281	34.15
282	18.35
284	7.20
285	9.25
286	2.30
287	150.10
288	19.55
289	15.30
290	10.95
291	24.45
292	228.60
293	91.45
295	72.84
296	3.00
298	14.55
299	11.70
301	134.80
303	48.80
304	130.25
305	7.00
307	92.25
308	2.00
310	5.80
312	2.35
313	2.90
315	19.20
316	66.10
320	266.95
321	1.50
322	3.65
323	18.85
324	22.00
325	276.60
327	144.90
328	69.35
330	27.73
331	4.80
332	4.00
334	121.30
335	36.25
336	42.75
337	65.20
341	59.90
342	17.32
345	221.85
346	13.10
347	14.56
348	24.48
349	133.00
350	22.35
351	8.10
352	4.75
353	41.17
354	30.15
355	93.75
356	26.80
358	14.58
359	12.85
361	344.15
363	6.10
364	99.70
367	108.98
368	7.00
370	23.98
371	73.00
372	46.95
373	44.08
374	70.80
375	116.65
378	22.80
379	346.35
383	16.20
385	251.70
387	54.40
388	24.95
390	18.96
394	26.60
395	96.90
396	2.00
397	101.40
399	189.10
406	12.60
412	17.55
413	10.40
414	172.40
417	25.20
418	9.25
422	7.10
423	85.08
424	53.70
425	3.30
427	6.80
428	10.55
430	319.30
432	597.20
433	46.75
434	5.15
435	42.89
437	257.80
438	15.60
439	11.95
441	43.85
443	1.00
445	40.00
446	14.35
447	2.80
448	3.35
449	17.45
450	43.75
451	13.30
453	1.65
455	50.70
456	26.25
457	142.80
458	61.00
459	13.30
460	24.40
464	55.00
466	49.00
467	7.10
470	3.20
471	34.45
472	95.90
473	47.45
475	4.10
476	5.00
477	15.45
478	4.95
479	19.95
480	9.35
481	15.90
484	88.00
485	36.48
486	27.60
487	50.85
488	8.25
489	23.65
490	2.90
491	14.00
492	2.90
494	17.05
495	9.80
496	3.80
497	35.40
498	27.10
499	36.25
500	12.15
501	3.05
503	67.05
504	9.50
506	8.10
РАЗОМ	$19,087.54

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ НА 31-го ГРУДНЯ 1964 РОКУ

Зложені пожертви в роках:		
1960	$ 5,720.56	
1961	5,140.47	
1962	3,431.62	
1963	2,835.75	
1964	1,959.14	
РАЗОМ	$19,087.54	$19,087.54
Відсотки від бондів одержані в роках:		
1961	$ 200.00	
1962	425.00	
1963	556.25	
1964	691.19	
РАЗОМ	$ 1,872.44	$ 1,872.44
Збільшено вартість бондів		.40
		$ 1,872.84
Заплачено відсотки при закупні бондів		— 33.42
Обниження вартости бондів		— 11.21
		$20,915.75

Інвестовано в бондах:	(книжкова вартість):
American Telephone & Telegraph Co., 34 Yr. Debentures due 1996	$ 3,038.80
Nevada Power Company, 1st Mtge Bonds 4½%, Ser. G, due 1993	2,975.98
Rochester Gas & Electr. Corp., 1st Mtge 4½%, Ser. T(due 1991	5,054.58
Consolidated Edison Co. of N.Y., Inc., 1st & Ref. Bds. 5% Ser S, due 1990	4,073.15
РАЗОМ	$15,142.51
Готівка в американських банках	$ 4.417.99
Готівка в канадійських банках	1,355.25
	$20,915.75

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА УНСОЮЗУ ЗА 1964 РІК

Загальне майно з кінцем 31 грудня 1964 року		$29.498,909.89

АКТИВИ, НЕВТЯГНЕНІ ДО ЗАГАЛЬНОГО МАЄТКУ

Відсотки від бондів платні в 1965 р.	$199,465.02	
Відсотки від морґеджів платні в 1965 році	40,834.98	
Відсотки від членських позичок платні в 1965 р.	7,962.47	
Разом		$ 248,262.47
Залеглі вкладки з Відділів платні в 1964 р.	$22,992.41	
Залеглі вкладки з Відділів платні до посмертного фонду	15,845.15	
Залеглі вкладки платні від акциденттового обезпечення	258.00	
Разом залеглі вкладки від членів платні з кінцем 31 грудня 1964		$ 39,095,56
Разом загальне майно і невтягнені активи		$29,786,267.92
Менше обниження вартости інвестицій в бондах	$10,020.78	
Менше книжкова вартість реальностей в Керґонксоні, Н.Й.	497,123.96	
Менше обниження вартости машин в друкарні	24,754.57	
Разом обниження вартости активів		$ 531.899.31
Разом майно по отягненні непризнаних активів		$29,254,368.61

ПАСИВИ, СПЕЦІЯЛЬНІ РЕЗЕРВИ ТА ІНШІ ФОНДИ

Резерва, якої вимагають закони на забезпечення членських грамот	$20,817,526.00
Резерва на забезпечення акцидентових грамот	2,685.00
Невиплачені посмертні запомоги, ендавмент і т.п.	98,009.04
Дивіденда платна в 1965 році	310,000.00
Вкладки вплачені згори на 1965 рік	397,851.10
Невиплачені нагороди за нових членів	15,389.62
Невиплачені нагороди лікарям і т.п.	2.878.81
Федеральні і стейтові податки за помічні сили	1.508.08
Надвишка відсотків при інвестиціях	494,40
Податки платні на морґеджових інвестиціях (запорука)	6,557,36
Запорука на обниження вартости в заграничних інвестиціях	68.430.91
Невиплачені рахунки друкарні і книгарні	10,036.17
Резерва на забезпечення інвестицій в бондах	165,377.62
Передплата „Свободи" заплачена згори	10,948.36
Сирітський фонд і платні відсотки	106,531.85
Разом обдовження	$22,014,224.32
Надвишка резерви посмертних і інших фондів	7,240,144.29
Разом	$29,254,368.61
Загальне майно на 31-го грудня 1964 року	$29,254,368,61
Загальне майно з кінцем 31. грудня 1963 р. було	—28,042,270.55
Надвишка майна в 1964 році	$ 1,212,098.06
Надвишка резерви посмертних фондів в 1964 р.	$ 7,240.144.29
Надвишка резерви і інших фондів в 1963 р. була	— 6,811,509.46
Приріст резерви і інших фондів в 1964 році	$ 428,634.83
В 1964 році надвишка посмертних і акцидентових фондів остається	$ 7,010,624,22
В 1963 році надвишка посмертних і акцидентових фондів була	6,557,479.20
Надвишка посмертних і акцидентових фондів	$ 453,145.02
Приріст резерви і інших фондів в 1964 році	428,634.83
Недобір в інших фондах	$ 24,510.19

ОЦІНКА ГРАМОТ З КІНЦЕМ 31-го ГРУДНЯ 1964 РОКУ

Признані активи	$29,254,368.61
Резерва, якої вимагають асекураційні закони на забезпеку членських грамот	$20,817,526.00
Резерва на забезпеку акцидентового забезпечення	2,685.00
Невиплачені посмертні запомоги, ендавмент, дивіденда і інші зобов'язання	1,194,013.32
Разом обдовження	$22,014,224.32
Надвишка резерви і інших фондів	7,240,144.29
Разом	$29,254,368,61
Оцінка грамот в усіх департаментах	132.89%
Смертність	59.20%
Відсотки від інвестицій в усіх фондах	3.92%

ЗІСТАВЛЕННЯ ІВЕСТИЦІЙ

Готівка:

Готівка з кінцем 31 грудня 1963 р. осталася	$ 322,309.02
Від 1 січня до 31 грудня 1964 р. депозитовано	5,950,888.88
Відсотки з банків	467.13
Разом	$ 6.273,665.03
Від 1 січня до 31 грудня 1964 р. виплачено	— 5,990,884.63
Готівка з кінцем 31 грудня 1964 р. остається	$ 282,780.40

Морґеджі:

З кінцем грудня 1963 р. було на морґеджах	$ 6,976,412.51
В 1964 році інвестовано в морґеджах	1,893,655.46
Разом	$ 8,870,067.97
В 1964 році сплачено морґеджів	— 773,509.64
На 31 грудня 1964 р. остає на морґеджах	$ 8,096,558.33

Бонди:

На 31 грудня 1963 р. було інвестовано в бондах і стаках	$19,970,516.91
В 1964 р. закуплено бондів	917,962,17
В 1964 р. підвищено вартість інвестицій в бондах	2,070.97
В 1964 р. була надвишка на проданих або сплачених бондах	347.54
Разом	$20,890,897.59
В 1964 р. сплачено і продано бондів на суму	— 797,777.67
В 1964 р. обнижено вартість інвестицій в бондах	— 7,886,44
В 1964 р. відписано до втрат інвестицій в бондах	— 1,139.06
На 31 грудня 1964 р. остає на бондах і стаках	$20,084,094.42

Позички членам:

З кінцем 1963 р. було на членських позичках	$ 449,379.99
В 1964 р. видано нові позички	73,940.00
В 1964 р. перенесено залеглі платні відсотки від позичок	17,603.85
В 1964 р. прийнято наново позичок на суму	512,71
Разом	$ 541,436,55
В 1964 р. сплачено позички на суму	— 75,240.83
В 1964 р. перенесено позички до грош. зворотів	— 10,797.51
На 31 грудня 1964 р. остає на 2,058 позичках	$ 455,398.21

Реальности:

На 31 грудня 1963 р. було інвестовано в реальностях	$ 544,238.29
В 1964 р. інвестовано на реальностях в Керґонксоні, Н.Й.	30,132.43
Разом	$ 574,370.72
В 1964 р. обнижено вартість інвестицій	— 19,046.76
З кінцем 1964 р. остає на реальностях в Джерзі Сіті, Н.Дж. $58,200.00 і на реальностях в Керґонксоні, Н.Й. $497,123.96 — Разом	$ 555,323.96

Друкарня:

На 31 груд. 1963 р. було інвестовано в машинах	$ 26,784.68
В 1964 р. обнижено вартість машин в друкарні на	— 2,030.11
На 31 грудня 1964 р. остається на машинах сума	$ 24,754.57

Стан чинний:

ГОТІВКА	$ 282.780.40
МОРҐЕДЖІ	$ 8,096,558.33
БОНДИ	$20,084,094.42
ПОЗИЧКИ ЧЛЕНАМ	$ 455,398.21
РЕАЛЬНОСТИ	$ 555,323.96
ДРУКАРНЯ	$ 24,754.57
РАЗОМ	$29,498,909.89

ІНВЕСТИЦІЇ

Найбільш відповідальна праця в Головній Канцелярії це інвестиції майна УНСоюзу. Екзекутивний Комітет докладає всіх можливих старань, щоб інвестиції були відповідно забезпечені і відповідали асекураційним законам. Статут організації, параграф 44-ий, постановляє, що головні тростіси й Головний Екзекутивний Комітет мають такі права і повновласті, які, на підставі законів стейту Ню Джерзі, надано тростісам актом під назвою „Інкорпоровані стowарешення не для грошових зисків". Екзекутивний Комітет має право інвестувати майно організації в таких інвестиціях, які є дозволені для щадничих банків і тростових фондів. Ми не можемо дозволити собі на спекулятивні інвестиції, як це роблять фінансові корпорації, включно із приватними забезпеченевими компаніями. Зазначу, що УНСоюз має дозвіл — лайсенс на ведення забезпеченевого бизнесу, а не бизнесу банкового чи фінансової корпорації. Ці вияснення подаю тим членам і громадянам, які надсилають прохання про приватні позики на авта, меблі, бизнеси і тим подібне.

Екзекутивний Комітет, включно з вашим касиром, перевіряє інвестиції, засягає поради та інформацій у відповідних чинників у великих банках та солідних інвестиційних фірмах, що знають нашу організацію і які саме інвестиції є дозволені для УНС згідно зі статутами і стейтовими законами. Безперечно, що це є тільки опінія даних людей, однак рішення є за нами, бо ми відповідаємо за інвестиції перед законом і перед членством УНСоюзу.

Треба завжди тямити, що майно УНС це народне майно, це майно вдів і сиріт та майно тих членів, що вибрали обезпеченеві грамоти платні за життя (ендавмент). Ці члени довіряли проводові цієї організації, що їх гроші забезпечені відповідними солідними інвестиціями в бондах, морґеджових інвестиціях і позичками членам на їхні грамоти, а зглядно на резерву, яка нагромаджена на членських грамотах.

Майно організації з кінцем 31-го грудня 1964 року інвестоване так: Готівка $282,780.40 або у відсотках 0.96%; в морґеджах $8,096,558.33 або у відсотках 27.45%; в бондах $20,084,094.42 або у відсотках 68.08%; позички членам $455,398.21 (1.54%); в реальностях, включно з реальностями в Керґонксоні, Н. Й. $555, 323.96 (1.88%) і в друкарні $24,754.57 (0.09%). Разом $29,498,909.89.

Які є зобов'язання супроти цього майна? Посмертні і резервові фонди $28,492,928.89, або 96.59%; Адміністраційний фонд $9,993.28 або 0.03%; Конвенційний фонд $53.716.40 (0.18%); запомоговий фонд $340,297.04 (1.15%); Народний фонд $8,339.05 (0.03%); Сирітський фонд $137,010,44 (0.46%); Спеціяльний фонд $380,935.84 (1,30%); Фонд захисту $54,773.20 (0.19%) і Фонд наглої потреби $20,915.75 (0.07%) Разом $29,498,909.89.

Повторення

Посмертний і резервові фонди	$28,492,928.89	
Сирітський фонд	137,010.44	
Фонд наглої потреби	20,915.75	
	$28,650,855.08	97.12%
Фонд адміністраційний	$ 9.993.28	
Фонд конвенційний	53,716.40	
Запомоговий фонд	340,297.04	
Народний фонд	8,339.05	
Спеціяльний фонд	380,935.84	
Фонд захисту	54,773.20	
	$848,054.81	2.88%
Разом усі фонди	$29,498,909.89	100%

(Закінчення на сторінці 5-ій)

Звіт головного касира Романа Слободяна

(Продовження)

Подаючи цей звіт за фондами, звертаю увагу, що $28,650,855.08 або у 87.12% всього майна УНСоюзу, це посмертні, сирітські і фонд наглої потреби. Тих фондів нам не вільно витратити на іншу ціль, а тільки на призначені статутом виплати.

З кінцем 1963 р. майно УНСоюзу було інвестоване в 523-х позичках на суму $6,976,412.51.

За 1964 р. видано 68 нових позичок і збільшено 7 позичок разом на суму $1,893,655.46.

За цей самий час обнижено позички включно із сплаченням 25-х на суму $773,509.64 так, що з кінцем грудня 1964 р. залишилося на книжках 566 морґеджів на суму $8,096,558.33. В тій сумі знаходиться 36 позичок на народні доми, клюби чи реальності молодечих організацій і 8 позичок на церкви й церковні будинки.

Реальності, на які позички були дані, знаходяться в 13-х стейтах Америки і 6-х провінціях Канади. Найбільше позичок видано у Ню Йорк стейті, бо аж 234, а опісля у Ілліной 95, в Онтаріо 67, Ню Джерзі 62, Мішіґен 60, Пенсильвенії 16 і т.п.

В 1964 р. так само, як і в попереднім, придержувалися ми умовленої засади, що від позичок на одно-дво-або три-родинні доми жадаємо 5½ відсотків; від позичок на реальності, які мають 4 помешкання або більше — жадаємо 6%, бо уважаємо, що їх купують члени не виключно для свого ужиття, але на інвестицію гроша.

Багато праці має морґеджовий відділ з тими морґеджами, які залягають з вплатами по кілька місяців помимо того, що їх часто листовно упоминається, а то навіть і телеграмами. Позичок таких нема так багато, але стало ті самі залягають.

Також утруднюють нам працю ті боржники, які не присилають поквітування за заплачені податки від нерухомостей. УНСоюз мусить тримати евіденцію, що податки були заплачені. Нам приходиться посилати кількакратно упімнення, щоб нам присилали поквітування. Також маємо клопоти з полісами обезпечення від вогню, які у 80% не є правильно виставлені й ми є змушені кількома наворотами домаґатися поправок.

Не відповідають наші боржники також на листи, в яких просимо перевірити сальдо морґеджів, подані на листі із сумами поданими на поквітуванні і то навіть помимо того, що посилаємо вже оформлені відворотні коверти.

Позички на членських грамотах.

Члени, які затягають позички на підклад своїх грамот, не сплачують відсотків у призначений час. Це спричинює збільшення позички. При виплаті посмертної допомоги спадкоємці є здивовані й заскочені тим, що така позичка існувала.

Часто члени твердять, що секретар ніколи не повідомляв їх про платність відсотків і тому багато з них є під враженням, що позички сплачували враз із вкладками.

Також жалуються члени, що секретарі не хочуть брати від них грошей за сплату позичок, бо мовляв вони, секретарі, за це не дістають винагороди. Тому багато членів присилає свої сплати впрост до Головної Канцелярії УНСоюзу.

ЗІСТАВЛЕННЯ БАЛАНСІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗА 1964 І 1963 РОКИ

Стан чинний:	1964	1963	Збільшено майно	Зменшено майно
готівка	$ 282,780.40	$ 322,309.02		$ 39,528.62
морґеджі	8,096,558.33	6,976,412.51	$1,120,145.82	
бонди і стаки	20,084,094.42	19,970,516.91	113,577.51	
позички членам	455,398.21	449,379.99	6,018.22	
реальности	555,323.96	544,238.29	11,085.67	
друкарня	24,754.57	26,784.68		2,030.11
Разом	$29,498,909.89	$28,289,641.40	$1,250,827.22	$ 41,558.73

Майно УНСоюзу з кінцем 31-го грудня 1964 року остається	$29,498,909.89
Майно УНСоюзу з кінцем 31-го грудня 1963 року було	28,289,641.40
Приріст майна УНСоюзу за 1964 рік	$ 1,209,268.49
Морґеджі, бонди, позички членам і на реальностях збільшено	$ 1,250,827.22
Готівка і вартість машин в друкарні зменшено	— 41,558.73
Надвишка	$ 1,209,268.49

Стан довжний:	1964	1963	Збільшено майно	Зменшено майно
посмертні фонди	$28,492,928.89	$27,278,876.49	$1,214,052.40	
адміністраційний фонд	9,993.28	81,612.89		$ 71,619.61
конвенційний фонд	53,716.40	27,013.65	26,702.75	
запомоговий фонд	340,297.04	330,739.93	9,557.11	
народний фонд	8,339.05	8,050.89	288.16	
сирітський фонд	137,010.44	132,279.93	4,730.51	
спеціяльний фонд	380,935.84	356,591.28	24,344.56	
фонд захисту	54,773.20	56,208.33		1,435.13
фонд наглої потреби	20,915.75	18,268.01	2,647.74	
Разом	$29,498,909.89	$28,289,641.40	$1,282,323.23	$ 73,054.74

ПОВТОРЕННЯ

Стан довжний з кінцем 31-го грудня 1964 року остає	$29,498,909.89	
Стан довжний з кінцем 31-го грудня 1963 року був	—28,289,641.40	
Надвишка у фондах за 1964 рік	$ 1,209,268.49	
Шість фондів збільшено в 1964 році	1,282,323.23	
Фонди адміністраційний і фонд захисту зменшено	— 73,054.74	
Надвишка у фондах за 1964 рік	$ 1,209,268.49	4.27%

Це є образ фінансового стану і розвитку Українського Народного Союзу. Очевидно, що не всі наші члени й читачі матимуть терпеливість основно познайомитись із довгими колонами великих цифер, але рекомендую зокрема познайомитись із зіставленням наших видатків та заввагами до них, зокрема з виплатами з т. зв. посмертних фондів, що в звітовому часі добігають уже до двох мільйонів долярів, з чого тільки дещо більше, ніж четвертину виносять виплати посмертних запомог, а решту становлять виплати для живих наших членів у формі дозрілих грамот, грошевих зворотів та дивіденд. Колись, як творився УНСоюз 71 рік тому, вплачувані до нього забезпеченеві вкладки були подумані головно на те, щоб людину було за що поховати після її смерти. Сьогодні величезне майно УНСоюзу подумане і з нього користають члени за свого життя і з нього щедро користає вся наша велика громада. За заощаджені у формі забезпеченевих вкладок гроші наша молодь здобуває високу освіту, при допомозі гіпотечних позичок з цих фондів ростуть, як гриби по дощі, наші нові величаві святині, наші народні доми, наші члени при допомозі цих позичок стають самі домовласниками, а інвестиція понад сто тисяч долярів у таке монументальне видання, як англомовна Енциклопедія Українознавства, розвиток наших періодичних публікацій, піднесена до рівня найкращих наша виховно-відпочинкова оселя „Союзівка" із своїми українознавчими курсами та дитячими таборами — щоб тільки згадати дещо — більше, ніж переконують, що закумульовані в УНСоюзі десятки мільйонів народного майна добре служать членам УНСоюзу та нашому народові.

На закінчення свого звіту стверджую, що майно УНСоюзу кожного року збільшується мільйоновими надбаннями, але рівночасно збільшуються й фінансові зобов'язання організації. Кожного року при обчисленні резерви для забезпеки членських грамот, ці зобов'язання збільшуються сотнями тисяч долярів. Звіт оцінки грамот у звітовому часі виказує надвишку $7,240,144.29, або 132.89%.

Твердження, що тяжко здобути перший мільйон майна а вже опісля майно збільшується автоматично, не є правильним,, бо в 1964 році було приходу $6,093,617.72, а розходу $6,133,146.34. Цю суму треба було, по виплатах різних зобов'язань, ульокувати в нових інвестиціях, в морґеджах і бондах, позичках членам і т.п. Народна пословиця каже: „Люби своє брате, і ти сестро! Шануй батьківську пам'ять! Дорожи духовим надбанням! Маєток народний не занедбуй, умій старе використовувати, але й нове будувати!"

Ці слова були й моїм дороговказом за час мого вже півстолітнього урядування в УНСоюзі. Я вдячний тим солідним, відділовим урядовцям, що дрібними сумами вкладок допомагали будувати нашу організацію, що дорожили духовим надбанням і не занедбували старого а й нове будували!..

Після закінчення звіту гол. касира схвалено вислати листи до неприявних гол. контролера інж. Володимира Коссара та головного радного Богдана Мельника, а також до голови Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Сиракузах, Івана Пігуляка, якого в той час вшанувала його громада ювілейним бенкетом для пошани його довгорічної праці.

Також схвалено вислати телеграми до Президента ЗДА, Папи і Кардинала Иосифа Сліпого й для виготовання їх тексту обрано окрему комісію в такому складі: ред. А. Драган, гол. радна Анна Чопик, і гол. радн. Мирон Куропась.

III. ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА ОРГАНУ УНСОЮЗУ „СВОБОДА"

Антона Драґана

Наші звіти на цьогорічних нарадах Головного Уряду Народного Союзу відносяться до одного із найзамітніших та найбагатших в події періодів, як у світі, так і в житті, праці і розвитку нашої спільноти та нашої установи. Людський геній у своєму невпинному змаганні збагнути таємниці всесвіту піднісся вище у космічні простори, висадивши з успіхом дві ракети на Місяці та здобувши з безпосередньої віддалі фотознімки цієї сусідньої пля998нети, так романтично оспіваної в багатьох віршах і піснях. Рівночасно пороблено в космосі нові експерименти, які попереджають та мають уможливити першу мандрівку людини на іншу плянету. Здобуто величезні досягнення в усіх інших галузях науки і знання, яких не перелічити. Зроблено також і величезний проґрес, щоб до нових досягнень та можливостей технології морально й етично достосувати людину. В цьому відношенні справжній перелім обіцюють наради й рішення Другого Ватиканського Собору Вселенської Церкви, скеровані головно на те, щоб людина перестала бути вовком людині, але щоб стала її братом. Вибір Линдона Б. Джансона на президента нашої країни на повну чотирорічну каденцію та його програма Величного Суспільства із боротьбою проти убогости з одного боку а виявленою вже рішучістю збереження волі і миру в світі не уґодівством і постійними поступками, які тільки збільшують загрозу війни, але збільшенням та розгорненням і, в потребі, використанням оборонної могутности вільного світу створюють нову ситуацію та нові надії на краще майбутнє таки на нашій землі і в нашій добі.

Але, разом з цими надіями, збільшилися й загрози та виклики. Відійшов у відставку і забуття соратник і наслідник Сталіна, Нікіта Хрущов, а на його місце прийшли інші диктатори, що одверто починають ґльорифікувати тирана Сталіна, виявляють нову ініціятиву не так для поліпшення незавидної долі гноблених народів своєї рабовласницької імперії, як для нових завоювань. В'єтнам, Домініканська республіка та інформації про підготову нових підривних акцій і переворотів , зокрема в Західній гемісфері, викликають оправдану тривогу, що десь колись у якомусь місці може легко спалахнути та іскра, що доведе до експльозії насичений запальністю світ.

Здавалося б, що у цьому кольосальному змагу, що відбувається в світі, малою і незамітною частинкою є і поневолена Україна, і українська еміґрація. А все ж таки своєю питомою вагою, як і своєю вітальністю та своєю навіть ініціятивою в тому періоді українці були не тільки предметом, а й підметом міжнародної уваги. Очевидно, що найбільшою подією для українців у тому часі було найменування Верховного Архиєпископа Митрополита - ісповідника Иосифа Сліпого на кардинала Вселенської Церкви із величезним відгуком цієї події в світі. Промова Папи Павла під час української авдієнції з нагоди інсталяційних урочистостей в Римі є історичною подією першої ваги. Очевидно, що логічним завершенням цього розвитку було б створення Патріярхату Української Католицької Церкви, важливість якого перевищує тільки саме визволення України.

Другою подією по своїй важливості було відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні.

Були ще й інші події, посередньо чи безпосередньо зв'язані з Україною, українським народом та його змаганнями. Були навіть міжнародні голоси про ніби то „українську кліку" в Кремлі, а призначення людей з українськими іменами на найвищі пости в совєтській імперії, як і в її репрезентації закордоном має свою вимову. Тим то і не від речі буде бодай коротко зупинитись над характеристикою відносин „на нашій, не своїй землі", бо вони завжди були не тільки предметом головної уваги, але й турботи американських українців взагалі, а нашої установи зокрема.

На попередніх наших річних нарадах ми повторили конвенційну резолюцію, що в Україні не зайшли жадні такі зміни, які вимагали б перевірки нашого дотеперішнього становища і нашої активности у цьому відношенні. Сьогодні можна б знову цю резолюцію повторити, але з деяким додатком: ситуація дальше погіршилася і ми маємо на це конкретні докази. Крім таких жахливих випадків культурно-духового народовбивства, як підпал бібліотеки-архіву Академії Наук в Києві, постійно скріплюваного натиску на здійснення народовбивчих постанов про „злиття націй", занотовується й знову збільшувані випадки політичного терору та господарського визиску українського населення із виразною метою знову в зародку ліквідувати відновлювані та посилювані прояви резистансу проти комуно-московської окупації. В останньому часі нам пощастило дістати найбільш достовірні потвердження цього процесу з боку самого, можна б сказати, українського народу в голосах людей з народу. Крутими, дуже крутими шляхами дійшли до наших рук два важливі документи, про які вкоротці ми заговоримо на сторінках „Свободи". Це дві „захолявні книжечки" одного автора з народу, в яких справжнім вульканом вилито в поетичній формі з одного боку безмежну любов до України й українського народу, а з другого таку ж безмежну ненависть-бунт проти чужого сатрапа, який над цим народом панує. Як зважити, в яких страшних умовах та серед якої смертельної небезпеки ці „захолявні книжечки" були писані й опісля передані до нашої редакції, то це тільки потверджує, що чаша вже переливається. Другий документ — це спокійний, базований виключно на фактах, переживаннях і спостереженнях пресовий репортаж про теперішню ситуацію в Україні, цю дійсну, а не ту підфальшовану, яку показується туристам або про яку розповідають відвідувачі типу „бриґади Колосової", що для більшої ефектовности своїх пропаґандивних брехнів тут і там ніби то признають навіть „деякі недотягнення" в обставинах та системі окупаційного режиму. Автором репортажу, подібно, як і автором згаданих „захолявних книжечок", є освічена людина з народу, яка живе, працює і бореться разом з цим народом на рідній землі за краще майбутнє.

На тлі цього загального розвитку проходив і розвиток та праця нашої американсько-української спільноти, в якій наша установа та її публікації силою своєї питомої ваги, як і завдяки своїй ініціятиві та своїй енерґії грають передову ролю. Про цю працю й ролю наших періодичних публікацій: щоденника „Свобода", англомовного „Українського Тижневика" та дитячого місячника „Веселка", як і наших книжкових публікацій я повинен скласти Вам звіт. Очевидно, що обмежуся тільки до найважливіших проблем і справ, які цю працю характеризують, але далеко не вичерпують. А втім, що ж може бути кращим, основнішим і повнішим звітом про працю публікацій, як самі ці публікації! Тим не менше дещо треба пригадати, а дещо вияснити.

До найважливіших і найбільш характеристичних подій, завдань і проблем в нашому суспільстві в звітовому часі належали в хронологічному порядку такі:

70-річчя Українського Народного Союзу

В дні „Батька нашої країни" Юрія Вашингтона, 22-го лютого 1964-го року сповнилося 70 років з дня заснування нашої організації, Українського Народного Союзу. Згідно з традицією та згідно з рішенням Головного Уряду УНС цей Ювілей відзначувано в наших громадах в ЗДА і Канаді святковими імпрезами й ювілейною організаційною кампанією. Очевидно, що головний обов'язок розголошення та популяризації тих двох аспектів того одного ювілею припадав на долю публікацій УНСоюзу. Ви знаєте, читали і пам'ятаєте, що в цій справі написано й надруковано отже не мені, а Вам це оцінювати. Згадаю тільки, що за 20 років моєї праці в редакції „Свободи" в звітному часі, зокрема в першому кварталі того ювілейного 1964-го року, була в „Свободі" та інших публікаціях УНСоюзу найбільша і найрізноманітніша акомуляція статтей і вісток про УНСоюз в усіх аспектах його активности в минулому і сучасному та щодо його потреб і перспектив на майбутнє. Не від речі буде при цьому також пригадати, що саме з нагоди 70-річчя УНСоюзу опубліковано й окрему книжку: „Український Народний Союз у минулому і сучасному", з якою Пані й Панове мали нагоду познайомитись уже під час минулорічних наших нарад. Ця сама книжка друкується тепер в англійському перекладі.

У цій акції з нагоди 70-річчя УНСоюзу його публікації натрапляли й на одну проблему. Справа в тому, що 1964-ий рік був не тільки ювілейним роком УНСоюзу, але й 150-річчям з дня народження Тараса Шевченка та роком зв'язаного з цим ювілеєм відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Зважаючи на ці роковини та їх значення і вартість самих по собі, як і на неперевершений сентимент до Шевченка і його культ серед нашого народу, ми в редакції мусіли добре пильнувати, щоб — при вразливості наших почувань — не дати причини до закидів, що ювілейними святкуваннями УНСоюзу ми притемнюємо роковини Шевченка, який — до речі — є патроном нашої організації. Думаю, що цю проблему нам пощастило з успіхом розв'язати, але вона тим не менше існувала.

Роковини і пам'ятник Тараса Шевченка

В одному із своїх попередніх звітів згадував я про „хрестоносні походи" публікацій УНСоюзу в користь багатьох позитивних акцій, як і проти різних деструктивних проявів. Реєстр багатьох позитивних хрестоносних походів „Свободи" збільшився в звітовому часі найбільшим з них: акцією в справі пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні та в справі його відкриття в дні 27-го червня 1964-го року. Я навіть зарискував би твердженням, що акція „Свободи" та „Українського Тижневика" в справі пам'ятника Шевченкові і його відкриття були взагалі — пропорційно до об'єму і тиражу цих публікацій — найбільшою пресовою компанією. І коли цю велику урочистість відкриття пам'ятника 27-го червня 1964-го року американські спостерігачі й коментатори називали небувалим показом української сили, то в організації та оформлюванні цієї сили „Свобода", англомовний „Український Тижневик" та інші публікації УНСоюзу, включно з Шевченківським ювілейним календарем-альманахом, відіграли, думаю, вітальну ролю. Короною цих зусиль був випуск спеціяльного, 32-сторінкового вашингтонського видання „Свободи" в англійській мові з нагоди і на передодні відкриття пам'ятника. Своїм об'ємом це було найбільше видання „Свободи" в її 72-літній історії. Не можна не згадати й про видання „Свободи" безпосередньо після відкриття пам'ятника, в цілості присвячене цій події. Вже в дні друку цього великим трудом і наполегливістю та з великим поспіхом приготованого видання, в понеділлок 29-го червня, воно було вислане не тільки всім нашим передплатникам, але й спеціяльною летунською поштою, отже поважним додатковим коштом, до редакцій всіх українських газет у вільному світі, як і до багатьох редакцій газет у поневоленій Україні, інформуючи їх швидко, точно і детально про ту історичну подію, що нею було відкриття пам'ятника Кобзареві України в столиці Америки.

Очевидно, що „Свобода" та інші видання УНСоюзу відіграли свою ролю не тільки в мобілізації мас для участи у відкритті пам'ятника, але й у відповідному її ідейному оформленні та спрямуванні. Маю на думці зокрема поставу до самозапрошення т. зв. діячів культури, яких опісля — лаючи „Свободу" — сама совєтська преса окреслила, як „репрезентантів Совєтської України".

Справа Українського Католицького Патріярхату

Як великою, дуже великою була справа пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, так ще більшою і ще важливішою та, скажімо, практичнішою для цілости українських змагань і аспірацій є без сумніву справа завершення організаційного оформлення Української Католицької Церкви в інституції окремого Українського Католицького Патріярхату. Зайво було б наводити на це твердження арґументи, бо вони наявні. Вистачить тільки згадати, що припечатанням долі державної окремішности й суверенности українського народу було м. і. підпорядкування Київської митрополії Москві. Як же це сталося, що видвигнена теперішнім кардиналом і тодішнім ще київсько-галицьким митрополитом-ісповідником Иосифом Сліпим на другій сесії Ватиканського Собору в жовтні 1963-го року пропозиція на створення окремого патріярхату Української Католицької Церкви ні звідси ні звідти стала чомусь не зовнішньо, але внутрішньо-українською проблемою? З цілою рішучістю стверджую, що наша установа і її публікації не мають до створення цієї проблеми жадного безпосереднього ані посереднього відношення, що більше, ми вважаємо її цілком зайвою і шкідливою для самої великої справи Українського Католицького Патріярхату, але раз її створено, вона не могла не заторкнути й нашої установи то її публікацій. Як повстала ця „проблема Українського Патріярхату", хто, коли й як її створив, як вона розвивалася та яке становище до неї зайняла „Свобода" — вияснення на ці й подібні запити даю в окремому додатку до цього звіту виключно для Вашої інформації, бо сьогодні — думаємо і сподіваємось — ця справа, справа внутрішньо-українських суперечностей щодо Українського Католицького Патріярхату, належить уже майже до минулого, хоч тут і там ще різні люди та в різних цілях і без цілей її ще видвигають. Уважливість до цієї проблеми з боку нашої установи характеризуються хочби і досить коштовною висилкою звітодавця до Риму. Загальні враження і спостереження з цієї поїздки та її кінцеві підсумки і висновки були проголошені в „Свободі". На цьому місці дозволю собі ще тільки коротко цю справу зреасумувати й підсумувати.

1. Справа створення Українського Католицького Патріярхату є — як це виразно висловила „Свобода" в редакційній статті з 18-го вересня 1964-го року — вітальною як для розвитку нашої церкви, так і для наших національно-державних аспірацій і змагань.

2. Велике замішання, суперечності і пристрасті викликала в нашому суспільстві не сама справа патріярхату, але заініційована і ведена приватними громадянами акція підписів в справі патріярхату, що від самого початку мала характер і була, виходило б, подумана, як полемічна акція.

3. Якщо сьогодні цю полеміку можна вже зарахувати до минулого, то — думаю — це треба в дуже поважній мірі приписати тому, що наша установа і її публікації, по-перше, не дали себе втягнути в цю полеміку, як і тому, що ця наша установа із своїми публікаціями зайняла виключно позитивне становище до справжньої справи патріярхату. Всілякі протилежні твердження, що їх і для них самих тільки відомих цілях та з виразною шкодою для справжньої справи патріярхату поширювали та ще й досі в деякій мірі поширюють полемісти або їхні жертви, в нічому не змінюють цього факту.

4. Саме таке становище нашої установи і її публікацій допомогло в поважній мірі злагіднити і усунути зі справи патріярхату багато полемічних та чуттєвих елементів, зокрема коли мова про взаємовідношення між українцями католиками і православними, та створило прогоже тло, на якому тепер починається практично здійснювати справжнє братерське зближення обидвох наших Церков, Католицької і Православної, в дусі світового екуменічного руху.

Встоятись у витворюваній ситуації, зберегти в ній спокій і рівновагу, не дати себе заманеврувати в одну чи другу скрайність, не впасти жертвою демагогії, пристрастей або й

(Закінчення на сторінці 6-ій)

РЕДАКТОРИ „СВОБОДИ"

Ред. Вячеслав Давиденко — Ред. Іван Кедрин — Ред. Богдан Кравців — Д-р Лука Луців

Звіт голов. редактора „Свободи" Антона Драґана

(Продовження)

провокацій, не було справою легкою, про це можу Вас запевнити. На нашу установу і її видання роблено безліч усіляких натисків, на них сипались безнастанно найбільш неймовірні обвинувачення, аж до провокацій включно. Наша мовчанка в таких випадках була незрівняно трудніша, ніж було б із цими усіми „смірами" розправлятись. Проте, ми твердо й непохитно видержали, ми давали нашим читачам також у цій справі більше фактичних інформацій, ніж будь-яка інша газета, або й всі інші наші газети разом взяті. Але ми лайкою чи відповідями на лайку, що на одне виходить, не затроювали атмосфери, замість підбурювати і розсварювати ми мирили, замість створювати нові проблеми, ми шукали виходу з існуючих, не тільки внутрі одного віровизнання, але й між поодинокими нашими віровизнаннями, ми діяли в найкращій вірі в дусі екуменізму, в дусі Лінкольнової засади: без злоби й ненависти чи помсти для нікого, але із співчуттям та вирозумінням для всіх. Щонайменше це було нашою провідною ідеєю.

Зустріч з відвідувачами з СССР

Черговою справою, яка в звітовому часі була в нашій суспільності — можна б сказати — „федеральною", це справа так званого культурного обміну та зустрічей з відвідувачами з-поза залізної заслони. Були дві головні події, на тлі яких ця справа розгорнулася, викликала багато суперечних думок і голосів, також не вільних від пристрастей, взаємних підозрінь і обвинувачень, як це, звичайно, під час великих дебат буває. Першою з цих подій було відоме „Слово" т. зв. діячів культури Української ССР до Комітету Пам'ятника Шевченкові з кінцем листопада 1963-го року, опісля був інцидент із запрошенням совєтського репрезентанта в ОН Кочубея з доповіддю на форумі Української Студентської Громади при Рутґерському університеті в Нюарку в квітні 1964 року та, головно, відомий „рейд" „бригада Колосової" в ЗДА і Канаді з кінцем листопада та початком грудня 1964-го року. До всіх згаданих випадків, „Свобода" та „Український Тижневик" зайняли ясне і недвозначне принципове становище в ряді редакційних статтей, віддаючи, очевидно, місце й надсиланим суперечним голосам. Думаю, що буде на місці це становище коротко повторити, ресумуючи його на цьому місці в кількох основних точках:

1. До кожної, навіть найбільш приманливої ініціятиви, що виходить від історичного та здеклярованого народовбивчого ворога нашого народу, ми зобов'язані ставитись з найбільшою осторожністю, бо можемо мати абсолютну певність, що така ініціятива має за кінцеву мету не добро, але загибель нашого народу.

2. Було б великою помилкою обмежуватись тільки до самої неґації ворожих заходів та до самої оборони перед ними. Цілком навпаки. Нам треба, крім власної ініціятиви, такої, як — наприклад — була наша ініціятива з поставленням пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні, також і намагатись саму ж ворожу ініціятиву обертати проти ворога. Нам треба — сказавши образно — підхоплювати кинені в нашу спільноту ворожі гранати та шпурляти ними у ворога, заки вони ще вспіли експльодували серед нас.

3. Тому, що всі ці ворожі виклики відбуваються на живому українському організмі, треба максимальної уваги, щоб реаґуючи на затії ворога не відбивати їх коштом українського народу та його інтересів, бо ясне, як сонце, що кожний такий ворожий виклик і ворожа ініціятва так пляновані і так подумані, щоб вони так чи інакше вийшли на шкоду нашому народові та його змаганням. Логіка підказує, що на випадок, якби ворожої затії в жадному разі не можна було обернути проти ворога, якби — знову сказавши образово — вкиненої в наш табір ворожої ґранати не можна було відкинути назад у ворога, то нам тоді треба вибирати те „менше зло", треба калькулювати, щоб неминуча шкода була якнайменша. Це є закон війни, а ми є в тій війні.

Пригляньмося тепер коротко, як виглядають ці засади у нас в їх практичному застосуванні.

Першою з тих справ було згадане „Слово" з підписами цілого ряду, понад трьох десятків діячів культури Совєтської України, в цьому і видатних майстрів українського слова чи української сцени, які в цьому „Слові", пересланому нам совєтською амбасадою у Вашинґтоні, висловлювали — в нашому глибокому переконанні із режимної ініціятиви — бажання взяти участь в урочистостях відкриття пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашинґтоні. Справа занадто відома, щоб її повторювати. Для характеристики тільки пригадаю, що „Свобода" негайно, в порозумінні з Екзекутивним Комітетом УНС, зайняла неґативне становище до того запрошення та вияснила чому. В нашій опінії Москва саме нашою ініціятивою в справі пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні була поставлена в дуже прикре положення, отже це „Слово" мало подвійну мету: ще останню спробу саботувати справу пам'ятника, давши його американським противникам з-під стягу „Вашинґтон Пост" додатковий арґумент, що це, мовляв, пам'ятник „комуністичному героєві", а якщо б цей саботаж не пощастив, тоді зменшити ефект пам'ятника та притемнити його присвяту всім поневоленим, що боряться за волю. Пізніше московська „Международная жізнь" офіціяльно лаяла „Свободу" „омерзітельною рептількою" за те, що вона „даже виступила проти запрошення делеґації Совєтської України (а не діячів культури України — як це для замилення очей говорилось у згаданому „Слові") до участи у відкритті пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні".

Ми глибоко переконані, що таке становище „Свободи" й опісля офіціяльне становище Комітету Пам'ятника Шевченкові становило це відкинення совєтської ґранати в самих совєтів, про що свідчить і гробова мовчанка, якою в Совєтах окутано великі урочистості відкриття пам'ятника та й самий пам'ятник. Удар, думаємо, був настільки болючий, що запер дух большевицьким поневолювачам. Від людей з України знаємо, що таке становище мало не тільки апробату, але й викликало зрозумілу радість серед волелюбного українського народу. Очевидно, ми маємо найбільше співчуття до тих наших земляків, між ними й поодиноких направду великих і заслужених творців не совєтської, але таки української культури, які в обставинах падають жертвою наших розрахунків з большевицьким ворогом.

Дальше, вже під час та безпосередньо після відкриття пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні, про яке — як згадано — писала американська преса, як про „показ української сили", можна було здогадуватись, а то й мати абсолютну певність, що після того показу Москва намагатиметься кинути в наш табір нову ґранату, а дискусія, яка була розвинулася в нашій пресі і суспільності на тему „Слова", сама підказувала та виявляла наше слабе місце, подиктоване великими і шляхетними почуваннями у відношенні до України та її народу, бажанням зв'язку з ними та еміґраційною ностальґією. На чергову акцію Совєтів не треба було довго чекати, бо вже з кінцем листопада тогож 1964-го року підкинено нам „бриґаду Колосової". Наша відсіч на цю нову затію не могла бути інша, як і та, якою ми зустріли виклик зі „Словом". Все ж таки треба признати, що цим разом совєтський підступ був хитріше продуманий та знайшов у нашій громаді, щонайменше в деякій її частині, податливіший ґрунт, не так завдяки своїй питомій силі і загрозі, як радше завдяки тій обставині, що деякі з-поміж наших громадян, —одні паплюжавши поняття вартостей, другі з групових чи особистих анімозій, а більшість таки з переконання, що саме так а не інакше можна цю совєтську затію обернути проти совєтів — впали її жертвою. Та це радше вийнятки, бо громада, як цілість, зі своїми центральними і місцевими установами та найширшими масами народу, за деякими тільки вийнятками, поставилася і прийняла цю чергову совєтську затію як затію, хоч і різнилася в опінії щодо способів і засобів відсічі для неї.

Наше поважне недомагання

На закінчення цієї тільки найзагальнішої характеристики важливіших подій в нашій громаді — їх точний перебіг та з'ясування зареєстровані в самій „Свободі" — варто б ще звернути увагу на виявлене під час тих подій серйозне недомагання в нашій громаді: невміння інтеліґентно та культурно дебатувати. Всі, чи майже всі дебати в нашій громаді нагадують відомий дотеп зі суду, як суддя, на запит, щоб обвинувачений сказав своїми словами як це дійшло до непорозуміння, почув у відповідь: „кумові не подобалось одне моє слово і він за те потягнув мене пляшкою по голові; я віддав йому, поламавши на його голові крісло і так у нас мало-помалу прийшло до сварки". Подібне і в нашій суспільності. Якби хто задав собі труду та зібрав і зіставив усі полемічні голоси, що пролунали в нашій пресі і на наших зборах в таких справах, як підписи в справі Патріярхату чи „бриґади Колосової", то це було б досить — щоб не казати дуже — сумним свідоцтвом нашої громадської зрілости. Найбільшим лихом у тих дебатах є взаємні безпідставні і неперебірливі обвинувачення. Дальшим лихом є абсолютна іґнорація арґументів свого суперника та приписуванням йому того, чого він ніколи не то не сказав, але й не думав. Щоб не бути голословним: УККомітет, наприклад, схвалив резолюцію, в якій виразно сказано про зустрічі і розмови з висланниками совєтського режиму. Тим часом Ви в одній чи другій газеті читаєте, або на одному чи другому зібранні слухаєте, що УКК, мовляв, „проти свободи людині", що він „проти зв'язків з Україною" і тим подібні нісенітниці. Предметом багатьох подібних інсинуацій були в звітному часі, а частинно є ще й досі, і наша установа та її публікації. Очевидно, що ми на ці речі, зокрема коли йде про всілякі видумки й інсинуації проти нас самих, не реаґуємо і не думаємо реаґувати, бо й навіщо? Хіба ж можна і треба відповідати на лайку та безпідставні обвинувачення? Хіба на безглузде обвинувачення, що ви вбили свого батька і свою матір, ви будете обвинувачувача перепрошувати, що ви того не зробили? А вже найсумніше, це відсутність бодай якогось джентелеменства в полеміці між нашими пресовими органами, особисті випади й напади та взагалі неперебірливість ані в словах, ані в арґументах. Як же у цьому відновість в словах, як і в арґументах. Як же у цьому відношенні ми в нашій полеміці і дебатах ще далеко, дуже далеко відстаємо від способів дебат в американському суспільстві, зокрема дебат не передвиборчих, які тривають обмежений час, але від дебат в основних справах. Такий стан справи часто відбирає охоту відкривати сторінки газети для дебат, але це було б рівнозначне з тим, якби людина не їла з побоювання, що може задавитись. Тому ми і в майбутньому будемо продовжувати нашу дотеперішню практику обопільного обміну думок, навіть діяметрально суперечних, бо це є найбільшим не тільки привілеєм вільного суспільства, але й найосновнішою передумовою його нормального росту і розвитку. Ніхто з нас — як кажуть — не поїв усіх розумів, ніхто з нас не є непомильний, ніхто з нас не має монополю ані на патріотизм, ані на єдиноправильність у підході та оцінці поодиноких справ і проблем. Ми постійно вчимось, вчимось однаково на своїх успіхах, як і на своїх помилках. Аби ми тільки вчились так, як треба . . .

На цьому дозвольте закінчити загальні міркування на теми наших проблем у звітовому часі. Дискусія над звітом, сподіюсь, доповнить ці загальні завваги. Тимчасом, пригляньмось нашим публікаціям у звітовому часі.

Щоденник „Свобода"

У нашій редакції не тільки визнається ,але й практикується, себто робиться відповідні практичні висновки із старої і відомої істини: ніщо в світі, що живе, не може стояти на місці, може тільки йти вперед і розвиватись, або падати й нидіти. Це відноситься й до нашої установи, і до нашої громади, і до наших публікацій. Що зроблено у звітовому часі для дальшого розвитку „Свободи"? Після деякої підготови ми почали здійснювати запляновані зміни, з тією думкою, щоб щоденник у межах наших можливостей найкраще достосувати до його завдань. Реформа почалася, але ще далеко не завершена. Покищо ми перевели та „стабілізуємо" зміни на першій і другій сторінках. На першій сторінці міжнародні і американські вістки — мавши на увазі факт, що більшість наших читачів читають американську щоденну пресу та слухають радієвих повідомлень і бачать телевізійні вісті — ми обмежили тільки до короткого, синтетичного реєстру, звільняючи більше місця для тих вісток, що їх український, і не тільки український, читач не може знайти в жадній іншій газеті. Ми ввели на тій сторінці дві постійні рубрики: „Українці у вільному світі", яка говорить сама за себе, та „На нашій не своїй землі", в якій щоденно подаємо вістки з нашої поневоленої батьківщини на підставі дбайливих студій совєтської преси. Звільнено також місце для більших українських вісток на цій же сторінці, зокрема для важливих повідомлень загального значення та для вісток з життя і подій в наших американській і канадійській спільнотах, як і, головно, в нашій організації.

Зреформовано і — можна б сказати — ще більше „зукраїнізовано" також другу сторінку, яку називаємо редакційною. У кожному числі щоденника тепер є дві короткі редакційні статті-коментарі на американські, міжнародні та українські теми. Обмежено кількість друкованих раніше на тій сторінці „тяжких" статтей на прерізні теми, натомість більше місця призначено для голосів читачів, листів до редакції, оглядів української преси та дискусійних матеріялів. Стабілізуючи вже переведені зміни, приготовляємо рівночасно й реформу дальших сторінок, яку також уже вкоротці почнемо.

Переводимо ці зміни в глибокому переконанні, що вони вийдуть на користь газеті і її читачам, на що вже маємо деяке потвердження в численних голосах та листах до редакції в цій справі. Додамо, що робимо ці зміни додатковим трудом і додатковим обтяженням працею вже й так перевантажених нею редакторів. Очевидно, що не тільки трудом та обтяженням, але й завдяки їхнім кваліфікаціям та їхній неперевершеній відданості своїй професії і своїй праці. В редакції, як і в минулих роках, працювали, крім звітодавця, такі справжні тузи нашої журналістики й публіцистики, як — називаючи їх в поазбучному порядку — ред. В'ячеслав Давиденко, ред. Іван Кедрин-Рудницький, ред. Богдан Кравців та д-р Лука Луців. Їм, індивідуально й як колективові, та направду і в кожному відношенні прикладному зрозумінню, співпраці та піддержці з боку Головного Екзекутивного Комітету УНС, з його головним предсідником Йосипом Лисогором на чолі та інж. Степаном Куропасем, пані Анною Герман, д-ром Ярославом Падохом і п. Романом Слободяном у своєму складі, треба приписати головну заслугу в розвитку наших публікацій. Співпраця і допомога та вирозуміння з боку членів Головної Контрольної Комісії та Головної Ради були для нас черговою заохотою.

Також у звітовому часі поширено і — сказати б — урізноманітнено щодо спеціяльностей штаб наших багатьох постійних і принагідних співробітників. Між новими постійними співробітниками я бажав би на цьому місці зокрема згадати пані Лесю Лисак.

Говорючи про новости в „Свободі", не можна не згадати окремо започатковану вже сторінку „Українці над Пацифіком", що її редаґує п. Іван Овечко, який впродовж одного місяця працював у нашій редакції, але з родинних та здоровних причин працю залишив.

У склад нашої редакції ввійшов у звітовому часі ред. Микола Щербак, який працює на такій самій базі, як наш фейлетоніст Іван Керницький, себто щотижнево постачає нам відповідні матеріяли, але не працює в приміщеннях редакції. Ред. Щербак редаґує тепер рубрику „На нашій не своїй землі", як теж постачає інші матеріяли.

Бажав би я назвати в цьому звіті і багатьох інших наших вартісних співробітників, щоб бодай цим виявити їм нашу велику вдячність за їх співпрацю. Сподіюся, що зможемо це зробити вже в конвенційному редакційному звіті в наступному році.

"THE UKRAINIAN WEEKLY"

У справах цієї важливої публікації віддаймо насамперед голос її редакторові в звітному часі п. Володимирові Душникові:

'THE UKRAINIAN WEEKLY' AND THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ред. Володимир Душник

ред. Зенон Снилик

This year **The Ukrainian Weekly** will successfully terminate 32 years of its fruitful and constructive service to the Ukrainian National Association and to the Ukkrainian community in the United States and Canada, as well.

The Ukrainian Weekly has become part and parcel of the UNA, and a powerful voice of the UNA and the Ukrainian cause in general, as far as the American-born and Canadian-born generation is concerned.

Therefore, in summing up briefly what **The Ukkrainian Weekly** has tried to accomplish —and what it did— for the past year, the following can be stated and stressed:

1) **The Weekly** served the UNA membership as best it could with its limited editorial personnel and financial resources;

2) It campaigned actively for new members for the UNA through a series of editorials, special UNA reports, a weekly column by Mr. Theodore Lutwiniak, and through coverage of all UNA activities, especially UNA sports activities as well as other manifestations and activities of UNA membership;

3) **The Weekly** has played an important part in guiding our youth of all political and cultural orientations and religious beliefs. It gave space generously to a number of Ukrainian American organizations — SUMA, SUSTA, TUSM, ODUM, PLAST, ZAREVO and others;

4) **The Weekly** was also an important instrument and channel in featuring and propagating all manifestations of Ukrainian national heritage and national traditions. It steadily supported such national organizations as the Ukrainian Congress Committee of America, the Shevchenko Memorial Committee of America, and others whose purpose is to support and sustain the Ukrainian national cultural heritage here and in Canada and to support the plight of the captive Ukrainian people in their unending quest for freedom and national independence;

5) I would be amiss as editor of **The Ukrainian Weekly**, since the spring of 1958 to the present time, if I failed to express my heartfelt thanks to the loyal collaborators and columnists who have helped enormously in making **The Weekly** what it is today: Prof. Clarence A. Manning, Mr. Theodore Lutwiniak, Mrs. Helen Perozak Smindak, Mr. Oleh Zwadiuk, Mr. Zenon Snylyk, and many others who contributed substantially in making **The Weekly** a resourceful, informative and dependable newspaper.

Walter Dushnyck

Цьогорічні наради Головного Уряду УНС не перші — але дай Боже, щоб були останні — на яких ми говоримо не так про звіт, як радше про дальші потреби і можливості „Українського Тижневика". Я говорив про це дослівно в усіх своїх дотеперішніх звітах — а це вже мій одинадцятий формальний звіт на таких наших нарадах, а члени Головного Уряду говорили в своїх звітах і в дискусіях. Але з цього виходить точно те, що говорив колись Марк Твейн про погоду: всі про неї говорять, але ніхто нічого в тій справі не робить. Так принаймеще виглядає.

Цим коротким вступом цілком не хочу обезцінювати цієї нашої публікації. Вона має велику вартість і в межах своїх скромних можливостей добре виконує свою функцію. Тим не менше, вона з усіх наших публікацій має найбільші перспективи, що їх ми не досить наполегливо і не досить рішучо використовуємо. Минулого року Головний Уряд на своїх нарадах призначив окрему Комісію із завданням перевірити можливості відповідного достосування цього нашого Тижневика до наших потреб і завдань в наших можливостях. Працю цієї комісії я розумів так, що кожний з її членів віддасть відповідну увагу цій публікації, обміркує її та перешле нам свої погляди і рекомендації, щоб опісля ми могли зійтись та їх спільно обміркувати і винести відповідні постанови чи рекомендації. Так не сталося. Сподіюся, що під час цих нарад знайдеться відповідний час, щоб ця комісія таки відбула свою нараду та розглянула, чи радше оглянулась за новими можливостями двигнути цей наш Тижневик на повну висоту його завдань. У щоденнику ми могли почати запляновані зміни наявними засобами та силами, що ними розпоряджемо Черговою „жертвою" цієї реформи стане „Український Тижневик" і ця його реформа заплянована на далеко ширшу скалю, аніж зміни в щоденнику. Але для здійснення цього пляну потрібні додаткові сили й додаткові засоби, що їх повинен рекомендувати Головний Уряд для схвалення на найближчій конвенції УНС. Наші рекомендації такі:

1. Технічно поставити публікацію „Українського Тижневика" так само, як публікується „Веселка", себто „унезалежнити" його друк від друку щоденника, отже друкувати окремо, як це роблено колись.

2. Редакційно надати „Українському Тижневикові" оригінальний власний характер, щоб він не був „англійським виданням" щоденника, але справді оригінальною тижневою публікацією. В цих заходах треба мати на увазі всі інші англомовні українські публікації, які на нашому терені появляються, щоб їх не дублювати, Наш Тижневик від самого початку його заснування 32 роки тому був наставлений на нашу англомовну молодь. Наша рекомендація, щоб цей його характер підкреслити та в головній мірі мати на увазі нашу високошкільну молодь.

Ми знаємо, чого ми хочемо і, думаю, знаємо. як це робити. Але, цієї реформи не можна перевести без формальної апробати Головного Уряду та без додаткових сил і засобів. Ці засоби може нам дати тільки конвенція, якщо Головний Уряд їй рекомендуватиме і вона схвалить, щоб „Український Тижневик" став таким самим обов'язковим органом УНСоюзу для англомовних членів, як ним є „Свобода" для українськомовних членів. Досі, як відомо, „Юкрейнісн Віклі" є подарунком для більшости його читачів, але невже ж можна робити подарунок 32 роки та ще й тоді, як немає чим його оплачувати? Полагодивши ці справи, ми полагодимо „Справу Юкрейнісн Віклі" та, створивши відповідні передумови, започаткуємо нову добу в його розвитку.

На закінчення цих завваг про наш англомовний „Український Тижневик" я бажав би висловити найвище признання і найбільшу вдячність вже довголітньому, бо від 1958-го року з деякими малими перервами, редакторові „Юкрейнісн Віклі" п. Володимирові Душникові, який минулої п'ятниці, 14-го травня ц. р., закінчив свою працю в нашій редакції перейшовши на інший відповідальний пост поза нашою установою. Праця ред. Володимира Душника в редакції „Юкрейнісн Віклі" не була повнотижнева і він, крім цієї праці, мав ще багато інших обов'язків. Але, тим не менше він подивугідно вив'язувався зі своїх обов'язків в нашій редакції та своєю діяльністю, своїм званням, працьовитістю і своїми найкращими кваліфікаціями журналіста в кожному відношенні був і залишиться честю для цієї високої професії. Бажаємо йому найкращих успіхів на новому відповідальному становищі!

Редаґування „Українського Тижневика" тепер уже знову повноціло в руках ред. Зенона Снилика, який впродовж звітного часу працював при англомовному оформлюванні матеріялів до другого тому Енциклопедії Українознавства.

ДИТЯЧИЙ МІСЯЧНИК „ВЕСЕЛКА"

Наш дитячий місячник „Веселка" направду відповідає та виправдує свою назву і то в кожному відношенні, за вийнятком фінансового, коли мова про передплати, хоч і ця справа в звітовому часі поважно поліпшилася, не в малій мірі завдяки таким відданим її прихильникам, як згаданий на іншому місці інж. Вацик з Торонта. В редакційному відношенні „Веселка", завдяки найбільш відданим її редакторам: проф. Володимирові Барагурі, проф. Романові Завадовичеві та ред. Богданові Гошовському, може послужити прикладом найбільшої дбайливости і відповідальности та солідности. Свою згадку про „Веселку" обмежу до слів найбільшого признання і вдячности для редакторів „Веселки" та її співпрацівників, а про саму її редакцію звітує її керівник проф. Володимир Барагура:

ЗВІТ РЕД. ВОЛОДИМИРА БАРАГУРИ

Редакційний склад „Веселки" безперебійно працює в тому самому компleті що й від початку появи журналу: Володимир Барагура, Роман Завадович, Богдан Гошовський. Співпраця між окремими членами редакції й видавцем укладалася весь час позитивно й корисно для журналу. Склад співробітників зазнав деяких змін, зокрема відійшло декілька талановитих і плодовитих дитячих письменників через похилий вік та недугу (К. Перелісна, О. Кобець, О. Лятуринська). Інші працюють далі так, що основне ядро постійних співробітників забезпечує „Веселку" потрібними матеріялами на відповідному виховному й літературно-мистецькому рівні. Прибувають також спорадичні співробітники й редакція робить відповідну селекцію, щоб приєднати напостійно тих зпоміж них, які виявляють талант. Одначе перспективи на майбутнє не дуже надійні, бо теперішні співробітники журналу, це люди старшого й середнього віку, зате молодої зміни немає. Те саме стосується ілюстраторів, В тій ділянці таксамо треба рахувати на співпрацю мистців старшого й середнього віку, бо молоде покоління мистців тяготить радше до американського видавничого світу, де перспективи й можливості вияву й гонорарів куди кращі. Всетаки можливості здобути мистців-ілюстраторів з молодшого покоління більші, бо образотворче мистецтво й засоби його вислову понаднаціональні, тоді коли мистецтво слова вимагає перфектного знання рідної мови, а це серед молодих людей рідкість. Цоб здобути нових передплатників, редакція видала відповідне масове звернення до письменників.

Читацький світ „Веселки" зробив милу несподіванку. Прибувають нові читачі з-поміж все свіжих річників дітей, які радо стають в ряди читачів „Веселки" так, що побоювання на брак відборців не виправдали себе, а кількість передплатників навпаки зростає. Це одночасно свідчить, що ці діти відповідно володіють рідною мовою та що батьки, рідні школи та молодечі організації відповідно дбають про те, щоб заохотити дітей читати свій журнал. Таксамо видимо пожвавилося листування дітей з редакцією та співробітництво дітей, як авторів, які надсилають до „Веселки" свої писання — вірші, оповідання, описи. Зокрема помітне зацікавлення „В" канадською дітворою.

З уваги на те, що „Веселка" є журналом для дітей кожного віку, наступив виразний поділ матеріялів на дві основні категорії: молодшим дітям і дітям шкільного віку. У той спосіб кожна вікова категорія дітей має відповідний матеріял у „Веселці". Звичайно призначення матеріялів за віком відмічається також зовнішніми друкарськими засобами — більші черенки, кольорові ілюстрації. Звернено увагу на гігієну дитячого зору й заведено для всіх матеріялів більший шрифт. Використовується повністю можливості кольорових ефектів наскільки на це дозволяє бюджет журналу й технічні можливості друкарні. Збільшено кількість музичних матеріялів у „В".

Завдяки позитивному ставленні до „В" шкільних кіл журнал здобув затвердження як доповняльна лектура в навчанні предметів українознавства шкільними керівними органами ЗДА, Канади й Австралії. Зокрема великі заслуги для поширення „В" в Канаді поклав інж. Вацик й про нього була відповідна замітка в „Веселці". Користаються „В" й українські парафіяльні школи. Матеріяли з „В" масово використовується в шкільних та дитячих імпрезах.

З нагоди з'їзду письменників „Слово" відбулися й вступні наради в справі підготови з'їзду Об'єднання Працівників Дитячої Літератури (ОПДЛ), в яких узяли участь й члени редакції „В" (В. Барагура й Б. Гошовський). На цих нарадах багато уваги присвячено справам „В", зокрема співпраці членів ОПЛД в „В". Оба члени редакції „В" відбули також конференцію з головним редактором „Свободи" А. Драганом, як представником видавництва „В" та з членами Головного Уряду УНС Й. Лисогором, Р. Слободяном і Я. Падохом, під час якої порушено низку справ, зв'язаних з видаванням й редаґування журналу.

Плянується видати англомовний збірник дитячих творів для дітей та випустити декілька відбиток більших матеріялів з „В" у книжковій формі в межах „Бібліотеки Веселки".

„Веселка" нав'язала контакт з американською учителькою п-ні М. Коцло з Інкстеру, Ілл., яка дала своїй клясі за тему з нагоди Тижня Об'єднаних Націй опрацювати матеріяли про Україну. Американські діти вив'язалися з завдання блискуче, видавши одноднівку про Україну з нефальшованими даними. Цю одноднівку обговорено в „Веселці" й у висліді читачі „В" нав'язали жваву кореспонденцію з своїми американськими колегами в Інкстері.

(Продовження в наступному числі)

Літературний Вечір пам'яті М. Зерова в Міннеаполісі

28 травня в Літ.-Мистецькому Клюбі в Міннеаполісі вшановано пам'ять видатного діяча української культури М. К. Зерова з нагоди 75-річчя з дня його народження.

У всупному слові Ол. Филипович окреслив ту ролю, яку відіграв Зеров — як історик літератури, критик, поет і перекладах — в культурному процесі 20-их і 30-их років. Микола Зеров, безперечно, був одною з провідних постатей нашого пореволюційного Відродження. Тридцять років від часу його арешту у квітні 1935 р. по 1965 р. його твори на Україні були заборонені і вилучені з ужитку. Лише по 30 роках прийшла регабілітація. В журналі „Жовтень" за січень ц. р. вміщена стаття М. Рильського: „Микола Зеров — поет і перекладач", в якій Рильський очищає Зерова, „несправедливо і злочинно репресованого за часів культу Сталіна", від тих обвинувачень і „нісенітниць", які колись сипались на голову його і неоклясиків. В цьому ж журналі передруковано (перший раз!) 46 його оригінальних поетичних творів.

Після „Жовтня" в київській „Літературній Україні" за 27 квітня з'явилась замітка Гр. Кочура: „Микола Зеров" (до 75-річчя з дня народження) в якій автор пише про заслуги Зерова перед українською культурою, „яку він збагатив", і закінчує так: „На черзі — видання не тільки віршів, а й критичних статтей письменника".

З доповіддю про творчість Зерова виступив П. И. Петренко. Він дав загальну характеристику М. Зерова, як людини і творця, підкресливши цільність і незламність його натури і багатогранність його творчого обдаровання — в одній особі злилися: критик, літературознавець, поет і перекладач. На думку доповідача Зеров був більше критиком, ніж істориком літератури, більше перекладачем, ніж поетом. Обмеженість часу, на жаль, не дала можливости доповідачеві зупинитись на розгляді окремих літературно-критичних праць та поетичних творів.

Друга частина вечора була присвячена читанню поезій Зерова та споминам про нього. Прочитано „Чистий четвер", „Шевченкова могила", „Князь Ігор" та „Праосінь". Зі споминами виступив першим Олександер Филипович, який два роки (ще до революції) був учнем Зерова в Златопільській гімназії. Він схарактеризував свого колишнього вчителя як чарівну життєрадісну людину і блискучого педагога, який завжди захоплював учнів своїми живими і цікавими лекціями. В ті далекі роки Зеров був ентузіястом різних видів спорту: він добре бігав, плавав і був чудовим ковзанярем. Все це дуже імпонувало гімназистам. Маючи феноменальну пам'ять, він часто любив деклямувати — і на лекціях, і під час т. зв. „великої перерви", коли навколо нього збирався гурт учнів, твори своїх улюблених поетів. З сумом провожала його гімназія восени 1917 р. на станцію, коли він залишав Златопіль, переїжджаючи на працю до Києва, в другу українську гімназію. Були зворушливі промови, а коли вже поїзд мав відходити, учні 7-ої кляси, в якій він був „клясним наставником", внесли його на руках до вагону.

Далі Ол. Филипович зупинився на другому, „Київському" періоді життя М. Зерова — від початку 20-их років і до середини жахливих 30-их років, коли Миколу Костьовича заарештовано і заслано.

Після цього цікавими споминами про перебування М. Зерова на Соловках поділився Я. М., який в роках 1936-1937 поділяв з ним сумну долю заслання. Він подав деякі цікаві подробиці. Зеров, наприклад, відмовився носити арештантський одяг („бушлат", шапку) і ходив на працю в своєму благенькому осінньому пальті і старенькому капелюсі. Працював він на сільсько-господарських роботах, переважно на городі, недбало одягнений і часто розхристаний. Від застуди і недоїдання у нього по всьому тілі висипали чиряки. Рятувала його шпитальна лікарка Крушельницька, яка була заслана на Соловки разом із батьком і двома братами.

Вона брала у Зерова кров, робила з неї якусь сироватку і потім впорскувала її під шкіру. Це значною мірою допомагало.

В кімнаті разом із Миколою Костьовичем жили два зовсім ще молоді хлопці (12-13 р.), теж „засланці". Він навчав їх різних наук і латинської мови, хотів, щоб вони придбали середню освіту.

На Соловках він був „ходячою енциклопедією". Коли в когось виникало якесь сумнівне питання з галузі історії чи літератури, той звертався до Зерова і відразу діставав непомильну відповідь. Восени 1937 року, під час евакуації Соловків, його кудись вивезено, але куди саме, — цього ніхто не знав. Помер він13 жовтня 1941 р.

Для присутніх на вечері влаштовано виставку, на якій були твори Зерова, збільшений портрет його, групове фото неоклясиків, а крім того література про нього і деякі рідкісні матеріяли: автограф його, редагований ним деклятор „Сяйво" (вид. 1929 р.) та Златопільський журнальчик „На пути к искусству", в якому був надрукований перекладений Зеровим в 1917 р. вірш французького поета Леконт де Ліля „Античная медаль".

О. Ф.

4-ий з'їзд Братства Карпатських Січовиків

4-ий загальний З'їзд Братства Карпатських Січовиків відбувся 22-23 травня 1965 в Українському Народному Домі в Торонті, в рамках об'єднаної першої зустрічі українських ветеранів Східньої Канади.

В суботу, 22 травня в полудневих годинах відбулася реєстрація делеґатів, а в годині 3-ій по полудні загальний делеґатський З'їзд Братства. З'їзд відкрив голова Центрального Проводу Братства д-р Степан Росоха, який привітав присутніх і візвав вшанувати пам'ять померлих карпатських січовиків. По схваленні Програми З'їзду, вибрано Президію З'їзду: інж. Олександер Бабиченко — голова і Микола Петрук — секретар. По відчитанні протоколу з III-го З'їзду БКС, відбулися звіти.

По дискусії і звітах Комісій вибрано нові керівні органи. До Центрального Проводу: д-р Степан Росоха — голова, майор інж. Антін Кущинський — 1-ий заступник, сот. інж. Дмитро Троян — 2-ий заступник, хор. Теодор Сидор — 3-ій заступник, ппор. Василь Тимко — генеральний секретар, хор. Петро Баєр — скарбник, побр. Микола Петрук, побр. Петро Копчак і порб. Іван Коцан — члени.

Контрольна Комісія: інж. Юрій Шанта — голова, д-р Василь Вереш — заступник і побр. Михайло Сильвашій — секретар.

Товариський Суд: проф. д-р Петро Стерчо — голова, інж. Олександер Бабиченко — заступник і інж. Василь Бора — секретар.

До Ради Братства КС перевибрані ті самі, що були вибрані на III З'їзді.

З'їзд виніс резолюції і постанови, з яких найважніша є та, що Братство Карпатських Січовиків включається до Об'єднання Українських Ветеранів у Канаді. Проводові яких допоручає зреалізувати повне Об'єднання Українських Ветеранів у всіх країнах вільного світу та скликати Світовий Конґрес Українських Ветеранів у 1967 році до столиці Канади Оттави.

З'їзд закінчився відспіванням „Ще не вмерла Україна".

М. Петрук

Союзова Округа Вилкіс Бері, Па., відбула Загальні Річні Збори

Вилкіс Бері, Па. — 5-го червня в домі голови Округи, Василя Валіґуна, відбулись Загальні Річні Збори Округи, до якої належить 9 Відділів, де є згуртованих понад 800 членів. Збори відкрив голова Василь Валіґун, який на прохання присутніх проводив ними при секретарюванні Василя Стефурина з Едвардсвілле. Голова зборів привітав молодого нашого науковця з Кінґс Коледжу у Вилкіс Бері, д-р Иосифа Кравчинюка, обласного організатора Степана Гавриша, і представників Відділів.

Він зложив звіт про загальну діяльність комітету і ствердив, що Округа, на жаль, не відбула бенкету ані жадного свята з нагоди 70-ліття Союзу. Сталося це тому, що не було відповідного приміщення на таку імпрезу.

Не було інших звітодавців і ніхто не забирав слова в дискусії, тому приступлено до вибору нової управи. Нову управу обрано в складі: Василь Валіґун — голова, Ольга Маліщак — заст. голови, Василь Стефурин — секретар і Катерина Лукач — касир.

Голова Округи попросив до слова обласного організатора Степана Гавриша, який дав огляд розвитку і досягнень УНСоюзу в багатьох ділянках його діяльности впродовж минулого року. Відтак проаналізував діяльність всіх місцевих Відділів і намітив перед ними їхні передконвенційні завдання. Він звернув увагу і на те, що на всіх 9 Відділів, приналежних до округи, був лише один, що не приєднав ні одного члена. Після доповіді відбулась цікава й змістовна дискусія на союзові теми, в якій забирали слово д-р Кравчинюк, Гринцишин, Маліщак, Блищак, Стефурин і Лукач.

Голова Округи подякував присутнім за вибір, а представника Союзу запевнив, що по можності доложить всіх зусиль, щоб Округа не була останньою в передконвенційній кампанії. Він запросив всіх до вечері, яку приготовила його дружина враз з донею. При смачній вечері продовжувалась дружня гутірка на різні теми, в акій найбільшу участь брав д-р Кравчинюк, що своєю красномовністю завоював собі Союзову громаду.

Степан Гавриш

Ще до посвячення Святотроїцької Церкви в Ірвінґтоні, Н. Дж.

Крім згаданих в дописі, („Свобода", 12 червня 1965) ще брали участь в бенкеті представники таких товариств або організацій: М. Матіяш заступав Т-во „Чорноморська Січ"; д-р Л. Голінатий — ОбВУА; О. Голинський — Братство I Ук. Дивізія УНА; А. Дзіман — Т-во б. вояків УПА; проф. М. Цяпка — Пласт-прият і Хор „Трембіта"; п-і Софія Андрушків — Союз Українок; д-р С. Ворох — Українське Лікарське Товариство; інж. М. Почтар — СУМА; мгр В. Сенежак — Кредитівку „Самопоміч"; д-р І. Карапінка — банк „Тризуб"; ред. В. Пасічняк — Окружний Комітет за Створення Українського Католицького Патріярхату; мгр Яр. Рак — ООЧСУ; інж. Д. Ярко — СВУ і інж. Жуковський — Центральне Об'єднання Буковинців в ЗДА.

Від парафій склали привіти: п. М. Білик з Байону, П. Довбачук з Бавнд Бруку, Л. Івашенко з іладельфії, В. Сагайдак з Пасейку, Я. Шипковський з Нюарку, проф. д-р І Драбатий з Петерсону і Г. Ляшенко з Трентону (парафія св. Юра).

І. Г.

Виставка образів ґалерії О. Соневицької в Клівленді, Огайо

Як лише дійшла до Клівленду вістка про те, що в Ню Йорку постала перша українська мистецька ґалерія в ЗДА, любителі мистецтва Клівлендської метрополії зацікавились нею, та вирішили „випозичити" її з Ню Йорку хоч на один кінець тижня. Задум був цікавий, але зразу ж постало питання: як перевезти десятки картин? Відповідь на це знайшла п-і Соневицька, хоч це коштувало їй чимало труду й турбот. 33-ий Відділ СУА ім. Лесі Українки опікувався виставкою, яка відбулась 10 і 11 квітня в приміщенні українського банку „Парма Сейвінґ".

Під час відкриття виставки 10-го квітня, голова 33-го Відділу СУА, п-і Е. Воляник представила присутнім гостю з Ню Йорку і розповіла про її працю над розбудовою мистецької ґалерії як і про довголітню діяльність у багатьох ділянках нашого громадського і культурного життя, зокрема в Сюзі Українок. Її праця в НТШ над організуванням реґіональних комітетів та над збиранням матеріялів до публікації пропам'ятних книг — це цінний вклад, який напевне відіграє поважну ролю в утримуванні історії нашої батьківщини в бурливих і важких роках. Цінна та праця тепер, коли окупант так пильно винищує всякі документи й історичні пам'ятки.

Присутні привітали п-і Соневицьку, після чого п-і Воляник передала їй ведення програми вечера. П-і Соневицька з'ясувала ціль мистецької ґалерії, яку вона заснувала півтора року тому: допомогти українським мистцям у популяризуванні їхніх творів серед нашого громадянства, — а нашу громаду познайомлювати із творами кращих мистців, які постійно працюють і творять, хоч і не завжди в сприятливих умовинах. Вона обговорювала кожну картину, подаючи характеристику мистця і твору. Велика заля „Парма Сейвінґс" була заповнена картинами наших видатних мистців. Виставку, яка продовжувалась в неділю 11-го квітня, відвідало 200 осіб, в тому поважна кількість студіюючої молоді.

Треба висловити признання й подяку організаторам цієї імпрези: 33-му Відділові СУА, його Управі та паням Е. Завільській та Ірині Кашубинській, які так щиро трудились для цієї виставки, що була неабиякою подією в культурному житті нашої громади. П-і Соневицькій бажаємо дальших успіхів у її нелегкій праці над популяризуванням творів визначних українських мистців на еміґрації.

(смб)

Вечір української культури в Шикаґо

В першу річницю жахливого злочину проти української культури — спалення бубліотеки Академії Наук в Києві українська громадськість м. Шикаґо організувала 5-го червня 1965-го року вечір, присвячений становищу української культури в УССР. Цей вечір відбувся під гаслом „Поети і підпалювачі". Організатори — комітет 52-ох культурних і громадських діячів м. Шикаґо бажали відзначити нове і позитивне в сучасній літературі на Україні й одночасно запротестувати та натаврувати нищення української культури окупантським режимом.

На цей вечір прибуло до залі Собору св. Володимира 300 осіб, не зважаючи на дощ. Програму відкрив д-р Ілля Мула, голова ділового комітету. Він з'ясував мету імпрези та представив учасників програми.

Поет і літературознавець Богдан Рубчак виголосив доповідь про молоду літературу в Україні. Він відзначив, що саме є нового і справді літературного у творах молодшої когорти українських літераторів, зокрема в противагу до доволі ялової, неоригінальної і казьонної літератури канонізованого соцреалізму. Доповідач звернув увагу на новаторство форми, аполітичність змісту і справжній ліризм поезії 1960-их років.

Гість з Ню Йорку п. Иосип Гірняк прочитав вірші поета Василя Симоненка та уривки з його посмертно опублікованого за кордоном щоденника. Поезія молодого поета з України прозвучала в інтерпретації такого видатного майстра слова як И. Гірняк, свіжо, глибоко й драматично. Вражали безпосередні, неінадумані нотатки в щоденнику, прості й неконвенційні думки цього невіджалуваного автора, який не мав можливости вільно друкуватися в Україні.

Струнний ансамбль у складі Володимира Чижика (віоля), Осипа Шандри (скрипка), Михайла Голіяна (скрипка), Романа Андрушка (контра-бас) і Ольди Єрошека (чельо) майстерно відограв квінтет Л. Бокерені в чотирьох частинах.

Д-р Василь Маркусь, професор політичних наук місцевого університету Льойолі, виголосив обширну доповідь про культурну політику режиму на Україні. Він окремо зупинився на спаленні бібліотеки, знищенню Шевченківського вітражу в Київському університеті, на теперішній нагінці комісарів від літератури проти деяких літераторів і загально на фактах русифікації життя в Україні. На закінчення доповідач прочитав текст меморіялу-листа до п. Рене Маги, генерального директора ЮНЕСКО у справі нищення української культури, який приявні прийняли оплесками.

Після цієї головної імпрези відбувся товариський вечір на пошану гостя п. Иосипа Гірняка з нагоди його 70-річчя. У вечері взяло участь 70 осіб. Вітали ювілята д-р І. Мула від комітету, від шкільних товаришів проф. Ілля Витанович та від громадян Шикаґо інж. Степан Куропась. Маестро Гірняк дотепно коментував свої ювілеї та прочитав у подяку тим, що прийшли його вшанувати, фейлетон Гриця Зозулі.

Обидві культурні імпрези були гідним трибутом українській культурі по обидвох боках великої греблі.

А. В.

СТУДЕНТСЬКИЙ СТІЛ І... ПІВЛІТРИ

Я кілька днів мешкав у студентському гуртожитку, — пише з міста Запоріжжя спеціяльний кореспондент В. Бульков у „Молоді України" з 16 травня. — І зробив висновок: погано живуть хлопці та дівчата. Сумно і не цікаво... Мене цікавило, що робиться за зачиненими дверима кімнат. Допомогли майбутні інженери, запросили до себе на четвертий поверх. Одна з кімнат. Накритий стіл, мешканці ховають півлітри. І тут ще один стіл... для тенісу.

Цінний причинок до історії українців в Канаді

(„Студії до історії українців Канади". Том 1.: Михайло Г. Марунчак. Вступне слово: Сенатор Павло Юзик. Українська Вільна Академія Наук. Збірник Заходознавства X (8). Вінніпеґ, 1964 - 1965. Ст. 255.)

Нова, обширна, 255-сторінкова праця д-ра М. Г. Марунчака приносить свіжий цінний вклад в українську канадійську історіографію. Ціла студія, це детальний, базований на документальних матеріялах опис розвитку культурного, товариського, релігійного життя української спільноти в дільниці Пойнт Доґлес, виконаний з математичною точністю. Численні фотографії багато причиняються до того, що читач бачить тих, про кого пишеться в праці.

Праця починається описом повстання оселі Пойнт Доґлес і описом змін, які заходили від початку його заснування ерлом (графом) Селькірком аж до новіщих часів. До початку вісімдесятих років, як автор подає, Пойнт Доґлес не виказував великого числа мешканців, але зате був резиденційною дільницею станиці нової провінції, Манітоби. В тій дільниці мешкав не тільки прем'єр Манітоби, Норквей Джан, але й посадник міста А. Лоґан, американський консул Джеймс Тейлор і кілька інших визначних осіб.

З вісімдесятих років, від проведення залізничої лінії почерез дільницю, характер її починає змінюватися. З житлової дільниці Пойнт Доґлес переходить на промислово-торговельну. Повстають індустріяльні підприємства, трачки, відливарні, варстати і довкруг них ростуть робітничі житла. З приходом іміґрації і будовою іміґраційного дому біля залізничої станції, повстають на місці давніх резиденцій дешеві мешкання для іміґрантів і робітників. Зі зростом континентальної іміґрації Пойнт Доґлес з чисто англомовної дільниці стає „багатонаціональною і різнокультурною спільнотою", особливо в полудневій частині. Північна частина починає стабілізуватися і з часом прибирає більш тривкий характер.

У слідуючому розділі подає д-р Марунчак короткі біографії „мужів, що гідно трудилися при розбудові оселі Червоної Річки, простору Асинибоя і котрі дали підвалини під сьогоднішній Вінніпеґ", починаючи від Джеймса Садерленда, кінчаючи на Джані Норквеї.

У розділі про перших українських поселенців в Пойнт Доґлесі, подає автор цікаві висліди своїх розшуків в давніх парохіяльних книгах латинської парохії Непорочного Зачаття, де він під роками 1884 - 1889 подибав чимало слов'янських імен, які, як він гадає, вказують на українське походження їх власників. Приміром Марія Швереско, Михайло Колішар, Марія Бубник, Анна Чапець і багато інших. Було б дійсно цінним причинком до історії поселення околиці Пойнт Доґлес, коли б можна було докладніще, документально, провірити походження тих осіб і піднайти їхніх нащадків.

Дальші розділи, про шкільництво в Пойнт Доґлес, початки українського організованого життя, про історію Шашкевичівської дільниці і слідуючі, це детальне віддзеркалення організаційного життя молодої української громади. Про заснування читальні ім. Шевченка, улаштовання аматорської вистави 1904 року в домі на Юклид, читається наче оповідання очевидця.

День 10 вересня 1925 року пам'ятний в історії Шашкевичівської дільниці, бо від нього починається існування „Рідної Школи". Її повстання, розвиток, роля, яку вона відіграла в життю української громади, важкі переживання в часах економічної кризи безробіття, все те живо описане.

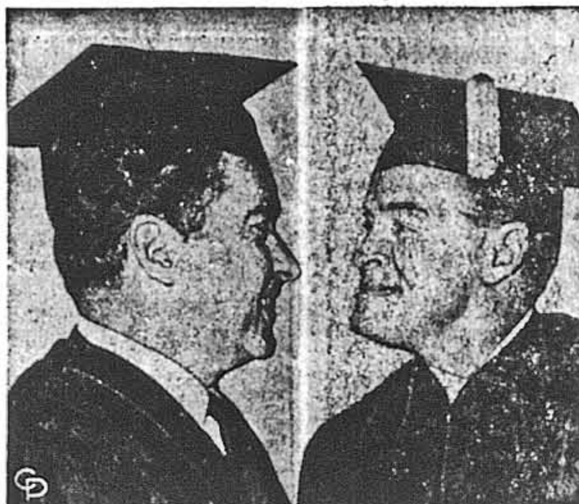
Далі по черзі слідують описи діяльности товариств, жіночих, запомогових, ветеранських, співацьких, як теж описи розвитку парохій св. Андрія і св. Архистратига Михаїла і згадки про гармонійну співпрацю між ними. На прикінці — осягнення громади. Величавий храм, пам'ятник Маркіянові Шашкевичеві, парк ім. М. Шашкевича, створення Кураторії Заповідника Маркіяна Шашкевича — врешті видання гарно оформленого збірника „Шашкевичіяни". Документальний додаток містить списки піонерів „Рідної Школи", імена перших поселенців з над Червоної ріки (1818), мапу „Села Вінніпеґ" 1872 р., імена основоположників Народної Правосл. Церкви ім. Архистратига Михаїла, індекс імен і джерела. На цьому Історія закінчується. Прочитавши цю вартісну студію, хотіли б ми трохи більше довідатися, хто були ті часто згадувані будівничі Шашкевичівської дільниці. Про найбільше заслуженого її піонера, Петра Гаврисишина, знаємо, бо д-р Марунчак написав про нього монографію, але про інших знаємо тільки їхні імена і які уряди вони займали в товариствах. Для історика, а навіть пересічного читача, цікаво і важно мати принайменше елементарні біографічні дані, про декого з них, такі як рік народження, рік поселення, заняття і дати смерти тих, що вже від нас відійшли.

Українській Вільній Академії Наук і парохії св. Андрея та тим товариствам, які фінансово причинилися до видання праці, належить признання. Висловлюємо рівночасно побажання, щоб продовжували корисне діло.

Д-р В. Ю. Кисілевський

● **У Колонії (Кельн) в Західній Німеччині засуджено** 9 колишніх нацистських злочинців на кари від року до 15 років в'язниці за участь у вбивстві коло 10.000 совєтських полонених. Головним обвинуваченим, який дістав 15 років в'язниці з утратою громадянських прав на 10 років був сержант Отто Кайзер, якому доказано особливу жорстокість.

СХОЖІ НА СЕБЕ, АЛЕ . . . НОСАМИ

Під час урочистостей закінчення шкільного року у Віттієр Коледжі у Віттієр, Каліфорнія, відбулася зустріч колишнього віце-президента ЗДА Ричарда Ніксона з відомим американським гумористом Бобом Гопом. Ніксон був промовцем на цій урочистості, Боб Гоп одержував диплом почесного доктора гуманістичних наук. На фото: Ніксон і Боб Гоп стверджують, що вони подібні до себе . . . носами.

Похорон генерала Дяченка

Тяжко писати про смерть близької людини, яка, здавалося, мала залізне здоров'я і мусіла б пережити всіх своїх однорічників. Таким був славної пам'яті генерал Дяченко. 6-го лютого він приймав участь у Зустрічі Героїв Зимового Походу з українським громадянством у Філядельфії, де виступав із промовою. В половині квітня я був у нього, і він оповідав дуже цікаві новини, хоч вже був хворий. Умер 23-го квітня. Знайшлися добрі люди, які зорганізували Громадський Комітет, що влаштував Покійникові достой. похорон.

В п'ятницю 30-го квітня тіло Покійного привезли від погребника Гасина до української православної церкви св. Покрави у Філядельфії. О год. 8-ій вечора мав відправити Парастас сам Митрополит Іван, але з якихось причин ця Богослужба відбулася пізніще. При труні стояла почесна варта з прапорами від ОбВУА, ОДУМ-у, Пласту та СУМ-у.

1го травня о 8-ій годині в тій же церкві відправив Службу Божу священик о. Царик в асисті о. М. Рибачука — полковника армії УНР і приятеля покійного генерала Дяченка. Почесну варту при покійному генералові тримали старі його приятелі — вояки Запорізької Дивізії, які часто з покійним приймали участь в боях проти ворога.

Довга громада возів вибралася з тілом покійного Героя до цвинтаря в Бавнд Бруку. Здається що ніодин покійний із Філядельфії не притягнув за собою стільки симпатиків та поклонників геройського минулого. І не диво! Це ж везли на вічний спочинок одного з творців найбільшої і найславнішої леґенди нашої визвольної боротьби. Вся верхівка Метрополії з Архієпископом Мстиславом на чолі зустріла тіло генерала і запровадила його до Андріївської Церкви, звідки по Богослужбі тіло понесли до приготовленої могили. Покійного генерала проводила маса народу, чим засвідчено, що він був направду українським героєм, пам'ять про якого напевно перейде із роду в рід.

Треба згадати, що до Бавнд Бруку із всіх кінців Америки наїхала маса старих приятелів і співробітників покійного, серед яких бачили генерал-полковника Шандрука, генералів Валійського і Гарасименка, полковника Барвінського, отамана Бульбу - Боровця, майора Фартушного і багатьох інших. Багато прощало покійного словом в останній його похід. Не всі імена залишились в моїй убогій пам'яті. Не забуду сліз Архієпископа Мстислава — земляка Покійного і промови генерала Шандрука.

Сотні приятелів і гостей засіло за столи в гостинній залі Консисторії. Щиро подбали вірні приятелі Покійного, серед яких скрізь і всюди турбувалася пані Величко. Було багато промов, співів, балачок, несподіваних зустрічів і навіть веселих спогадів про Покійного, який завжди був веселий, любив веселих людей і був доброї думки.

Було довший час повно, гучно, навіть весело . . . і раптом все урвалося, зникло. Залишився лише невеличкий гурт найближчих приятелів Покійного, а пізніше — і вони всі виїхали.

Данило Лимаренко

Посмертні згадки

ІЛЛЯ ГНАТІВ, член Т-ва ім. Ів. Франка 253 Відд. в Лудлов, Масс., помер 11 квітня 1965 р., проживши 82 роки. Залишив в смутку сина і 2 дочки та 5 внуків. Покійний народився в селі Стриганці, повіт Стрий. Покійний був дяком при укр. Кат. Церкві св. ап. Петра і Павла в Лудлов. Тіло похоронили на цвинтарі св. Альойзія в Індіян Орчард.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Фіцик, секр.

ВАСИЛЬ ЗВАРИЧ, член Т-ва ім. Ів. Франка 253 Відд. в Лудлов, Масс. Помер 26 мая 1965 р., проживши 69 років. Залишив в смутку дружину Анну, сина і дочку. Покійний народився в селі Лагодів, пов. Перемишляни. Тіло похоронили на цвинтарі св. Альойзія в Індіян Орчард, Масс.
Вічна Йому Пам'ять!
В. Фіцик, секр.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

СУБОТА, 19-го ЧЕРВНЯ 1965 р.

БЕТЛЕГЕМ, Па. Місячні збори Б-ва св. Димитрія, Відд. 288 о год. 7.00 веч. в церковній залі. Проситься вирівняти залеглі вкладки. — Д. Мушастий, секр.

НЕДІЛЯ, 20-го ЧЕРВНЯ 1965 р.

ВУНСАКЕТ, Р. Ай. Збори Т-ва Запорозька Січ — 206 Відд. Укр. Нар. Союзу о год. 1-ій по пол. в парафіяльній залі, 74 Гаррис Евню. Проситься членів прибути на збори. — Іван Кокольський, предс., Лійон Градюк, секр.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й. Піврічні збори Б-ва св. о. Николая — 13 Відд. о год. 2-ій по пол. в залі Українського Клюбу. На зборах можна вибрати дивідендові чеки. — П. Шевчук, секр.

БРІДЖПОРТ, Конн. Збори Товариства Українська Січ — 59 Відд. УНСоюзу в УНДомі під ч. 500 Галлет вул. о год. 2-ій по полудні. Буде роздача чеків-дивіденди. — Управа Товариства.

ВЕСТ ІСТОН, Па. Піврічні збори Т-ва Б. Хмельницького — 137 Відд. о год. 2-ій по пол. в домі А. У. Горажан. Клюбу. Проситься всіх членів прибути. — Г. Прашик, предс., М. Колодруб, кас., С. Колодруб, секр.

ШИКАГО, Ілл. Збори Братства Рожд. Пресв. Богородиці — 259 Відд. о год. 1-ій по пол. в домі Нар. Союзу при 1915 West 51st St. — П. Трусяк, касир.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Б-ва св. Василія — 339 Відд. о год. 3-ій по пол. в домі Укр. Громади при 3322 П. Лавренц вул. Проситься вирівняти членські внески. — С. Лупацій, секретар.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ — 342 Відд. о год. 1:30 по пол. в клясі ч. 2 при церкві св. Димитрія. Маємо для роздачі дивідендові чеки. — Управа.

ТАРЗАН, ч. 5 451. Вартовий племени.

EAGERLY NOW, THE ADVENTURERS SET OUT IN SEARCH OF THE BABOONS.

THEY TRAVELLED FAR INTO THE HILL COUNTRY WHERE TARZAN SOON CAUTIONED HIS TWO FRIENDS—

FOR THERE AHEAD WAS A VICIOUS MANDRILL—SENTRY FOR THE TRIBE!

Шукачі пригод вирушили тепер, щоб знайти пав'янів.

Вони маршували далеко гористою країною, де незабаром Тарзан перестеріг своїх двох приятелів . . .

Бо там попереді був порочний мандріль — вартовий племени!